

**KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
TANÍTÓKÉPZŐ FŐISKOLAI KAR
Hittanoktató- és Kántorképző Intézet**

**REFORMÁTUS HITTANOKTATÓ
ALAPKÉPZÉSI (BA) SZAK
KÉPZÉSI PROGRAMJA**

– a 2017. szeptember 1-től életbe lépett mintatanterv szerint –

Szakfelelős:
Dr. Pap Ferenc
intézetvezető,
habilitált egyetemi docens

**NAGYKÖRÖS
2019**

1. ALAPOZÓ ISMERETEK

Tantárgy kódja TK6101			Tantárgy neve FILOZÓFIA		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Az európai filozófia fejlődésmenetének áttekintése, a gondolkodás korszakainak behatárolása, az egyes korszakok legfontosabb fogalmainak elsajátítása. A különböző korok világképének megismerése, a megszerzett tudásanyag segítségével ezek összehasonlítása. Az egyes filozófiai áramlatok megismerésének segítségével a hallgatók absztrakt gondolkodásának fejlesztése, a filozófiai szakkifejezések pontos használata. Az európai gondolkodástörténet döntően tematikus, illetve történeti megközelítése.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A tananyag öt témát ölel fel: a filozófia, az Isten, az ember, a szabadság, az igazság filozófiai fogalmait veszi górcső alá. 2. Továbbá a filozófia történetének rövid áttekintését adja: az ókori filozófia (preszokratikusok; a klasszikus korszak: Szókratész, Platon, Arisztotelész; a hellenisztikus filozófia: sztoicizmus, epikureizmus, szkepticizmus, eklekticizmus, újplatonizmus); 3. Filozófia a középkorban (patrisztika, a skolasztikus módszer, az univerzálé-vita, Aquinoi Tamás); 4. Az újkori filozófia: a reneszánsztól Hegelig (különös tekintettel a felvilágosodás racionalista és empirista filozófiai irányzataira, Kant kopernikuszi fordulatra - kitekintéssel a felvilágosodás kritikájára, továbbá a német idealizmusra); 5. Irányzatok a XIX. századtól napjainkig a teljesség igénye nélkül. 					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Boros Gábor (főszerk.): <i>Filozófia</i>, Akadémiai Kiadó, Budapest, 2013. ▪ Bolberitz Pál: <i>A keresztyén bölcsélet alapjai</i>. Budapest, 2002. ▪ Dupré, Ben: <i>Filozófia, 50 fogalom, amit ismerni kell</i>, Ventus Libro Kiadó, 2013 (Kötelezőek a kijelölt részek) ▪ Fila Lajos: <i>Bölcslelettudomány</i>. Kairosz, 2005. ▪ <i>Filozófiatörténeti szöveggyűjtemény I-II</i>. Szerk.: Demeter Katalin, Budapest, 1994. ▪ Habermas, Jürgen: <i>Filozófiai diskurzus a modernségről</i>. Budapest, 1998. ▪ King, Peter J.: <i>Száz nagy filozófus</i>. Budapest, 2005. ▪ Nyíri Tamás: <i>A filozófiai gondolkodás fejlődése</i>. Budapest, 1991. ▪ Russel, Bertrand: <i>A nyugati filozófia története</i>. Budapest, 1997. ▪ Steiger Kornél: <i>Bevezetés a filozófiába – Szöveggyűjtemény</i>. Budapest, 1992. ▪ Störig, Hans Joachim: <i>A filozófia világtörténete</i>. Budapest, 2005. ▪ Szabó Tibor: <i>Életutak és életelvek Dantétól Derridáig</i>. Budapest, 2005. ▪ Warburton, Nigel: <i>Bevezetés a filozófiába</i>. Budapest, 2005. 					

Tantárgy kódja TK5601			Tantárgy neve EKLÉZIASZTIKA		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
			–		–
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
II.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A tanegységet közösen hallgatják a hitéleti szakok képzéseiben résztvevők. A stúdium alapos és rendszerezett ismereteket ad a Magyarországi Református Egyház szolgálatáról, felépítéséről, hogy az egyházi szolgálatra készülők szolgálatuk kontextusáról és aspektusairól kellő ismeretekkel rendelkezzenek. Az ekléziasztika gyakorlati teológiai diszciplína, amely alapvetően nem az egyház bibliai/biblikus és rendszeres teológiai értelmezésével, hanem empirikus bemutatásával foglalkozik.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az ekléziasztika helye és feladata 2. Az egyház valósága és aspektusai; az egyház definíciója/definíciói 3. A Magyarországi Református Egyház életének alapjai, öröksége és helyzete 4. A Magyarországi és Magyar Református Egyház szervezete 5. A Magyar Református Egyház (2009. május 22.); a magyar ajkú reformátusság a Kárpát-medencében és világszerte; a magyar reformátusság közös szervezetei és ügyei (pl. MRETZS; GK) 6. Az egyház szolgálata, igehirdetői, tanítói és nevelői szolgálata; sákramentumok; egyház és iskola 7. Az egyház kormányzása, igazgatása, képvisellete 8. Az egyház missziói és diakóniai szolgálata 9. Az egyház és az egyházközség igazgatása, gazdálkodása 10. Az egyház és az egyházközség intézményei 11. Az egyház és az egyházközség tisztségviselői és alkalmazottai 12. A Magyarországi Református Egyház ökumenikus és nemzetközi kapcsolatai 13. Az egyház és a kulturális örökség 14. Egyház és állam 15. Kitekintés 					
<p>KÖTELEZŐ IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>A Magyarországi Református Egyház törvényei</i> (http://www.reformatus.hu/egyhazunk/) ▪ Kijelölt szakirodalom <p>AJÁNLOTT IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fekete Károly: <i>A gyülekezetépítés szolgálatában</i>. Budapest, 2000. ▪ http://reformatus.hu/egyseg/ ▪ http://www.majus22.org/ ▪ http://www.reformatus.hu/ ▪ Imre Lajos: <i>Ekléziasztika. Az egyház élete és szolgálata</i>. Budapest, 1941. ▪ Kádár Ferenc: <i>Egyház itt és most. Az ekléziasztika művelésének alapjai, eredményei és mai lehetőségei</i>. Sátoraljaújhely, 2006. (doktori értekezés, kézirat) ▪ Kozma Zsolt: <i>Ekléziasztika</i>. Kolozsvár, 2000. ▪ Stott, John: <i>Az élő gyülekezet</i>. Budapest, 2009. ▪ Török Péter: <i>Magyarországi vallási kalauz 2004</i>. Budapest, 2004. 					

Tantárgy kódja TK4901			Tantárgy neve FELEKEZETISMERET		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
III.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás

A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:

Az egyházi és világi szakon tanuló hallgatók hivatásuk végzése során sokféle felekezettel fognak találkozni, ezért fontos, hogy eligazodjanak a keresztyén felekezetek világában. Tudjanak különbséget tenni egyház és szekta között. Ismerjék fel az egyes szektákban rejlő veszélyeket. Ugyanakkor legyenek készek más történelmi egyházakkal történő együttműködésre, más felekezetek értékeinek tiszteletben tartására. Ápolják a reformátorok örökségét, csakúgy, mint az ökumenikus törekvéseket.

A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:

A tantárgy keretében a hallgatók átfogó ismeretet kapnak a keresztyén felekezetek világáról. A zsidósággal kezdődően a keresztyénség keleti és nyugati ágának történelmi egyházait vesszük sorra, majd a „kisegyházak” és a szekták kerülnek a tematika szerint megvitatásra. Az egyes egyházak, bejegyzett vallásfelekezetek alapítóit, hitvallásait, egyházi szokásait, alapigazságait kísérvük figyelemmel. Minden hallgató egy felekezetről vagy szektáról személyes tapasztalatot szerez, amelyet önállóan feldolgoz és megoszt a csoport többi tagjával.

Fontos, hogy az adott felekezetről szóló szakirodalmat, vagy az általuk kiadott könyveket és újságokat közösen átlapozzuk, az érdekesebb, jellegzetesebb fejezeteket együtt megbeszéljük.

SZAKIRODALOM:

- Bajusz Ferenc: *Az ökumenikus mozgalom története és mai problémái. A keresztyén felekezetek I.* Budapest, 2¹1980.
- Bajusz Ferenc: *Az ökumenikus mozgalom története és mai problémái. A keresztyén felekezetek II. A protestantizmus elágazódásai az unitáriusoktól az Újapostoli gyülekezetekig.* Budapest, 1979.
- Bellinger, Gerhard J. : *Nagy valláskalauz. 670 vallás, egyház és kultusz, világnézeti-vallási mozgalom és társaság, valamint vallásfilozófiai iskola lexikona.* Budapest, 1993.
- Bütösi János: *Tévtanítások pergőtüzében. Néhány mai szekta és szektás mozgalom bemutatása önmeghatározásuk, valamint amerikai és hazai tapasztalatok alapján.* Budapest, 1994.
- Colijn, Jos: *Egyetemes egyháztörténet. Előadások az egyetlen keresztyén egyház történelmének körképéhez.* Sárospatak, 1996. (H.n., 2001.)
- Fekete Péter: *Az egyház és a szekta. Teológiai doktori értekezés (1967).* [Az egyház kérdezi a szektát és a szekta kérdezi az egyházat]. Budapest, 1993.
- Chadwick, H. – Evans, G. R. (szerk.): *A keresztyén világ atlasza.* Budapest, 1993.
- Lugosi Ágnes – Lugosi Győző (szerk.): *Szekták – új vallási jelenségek. Tanulmányok, dokumentumok.* Budapest, 1998.
- Ökumenikus Tanulmányi Füzetek
- Ladányi Sándor–Papp Kornél–Tökéczki László (szerk.): *Egyháztörténet 2. Tankönyv és tanári kézikönyv 1711-től napjainkig.* Budapest, 1998.
- Tóth Kása István–Tökéczki László–Ladányi Sándor – Papp Kornél (szerk.): *Egyháztörténet 1. Tankönyv és tanári kézikönyv a kezdetektől 1711-ig.* Budapest, 1997.; 2¹1999.

Tantárgy kódja TK1202			Tantárgy neve ALKALMAZOTT INFORMATIKA (MŰHELYMUNKA)		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	3	műhelymunka	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Az oktatás-nevelés bevezető és kezdő szakaszában az informatika oktatását, valamint a tanítási óra módszertani/oktatástechnikai lefolytatását támogató, továbbá az oktatás adminisztrációját segítő eszközökkel/programokkal kapcsolatos ismeretek elsajátítása. A stúdium során a hallgató – előképzettségének megfelelően – ismereteket és elemi gyakorlatot szerezzen számítástechnikai eszközök használatában. A stúdium feladata megalapozni, hogy további számítástechnikai ismeretek és gyakorlat birtokában kész oktatóprogramokat a felhasználói útmutató alapján használni tudjon a tanítói munkájában és a szabadidős tevékenység irányítása alkalmával.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az elemi számítógép-kezelési ismeretek tanítása, egyszerű algoritmusok, adatok értelmezése, csoportosítása, az internetről történő elemi információszerzés tanítása 2. Az iskolai könyvtár használata, a dokumentumfajták megkülönböztetése a számítógépen. 3. Ismerkedés tantárgy-specifikus oktatóprogramokkal, multimédiás alkalmazásokkal, oktatástechnikai/informatikai eszközökkel, ezek alkalmazásának metodikája, beépítésének lehetőségei a nevelő-oktató munkába (digitális tábla, projektor, egyéb még használatos vetítők, modellek, szimulációs programok, számon kérő programok stb.) 4. E-learning és használata 5. Tematika, tervezet, vázlat készítése oktatóprogram használatára. 6. Szabadon választott oktatóprogram vagy számítógépes játék beépítése egy adott gyermekcsoport tevékenységébe. 					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kiadott digitális tananyag, vonatkozó web oldalak. 					

Tantárgy kódja TK2901			Tantárgy neve NEVELÉSTÖRTÉNET		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
			–		–
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	30	2	3	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A tantárgy oktatásának célja, hogy megalapozza a leendő tanítók/hittanoktatók történeti szemléletét a pedagógia elméletének és az intézményes gyakorlat fejlődésének tanulmányozásához. A tantárgy kiemelt feladata annak a felismertetése a hallgatókkal, hogy a jelenkor pedagógiai elmélete és gyakorlata történeti fejlődés eredménye. A tantárgy célja az egyetemes és a hazai neveléstörténet legjelentősebb összefüggéseinek (a mai pedagógiai elmélet és gyakorlat előzményeinek) feltárása, a legjelentősebb pedagógiai gondolkodók nézeteinek bemutatása, valamint a pedagógiai intézményrendszer fejlődési folyamatainak áttekintése.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A nevelés célja, tartalma és módszerei az egyes történelmi korszakokban az őskortól napjainkig. 2. Felfogások a gyermekkorról, a gyermekkép alakulása a kezdetektől napjainkig, a szülő-gyermek kapcsolattörténet változásai. Gyermekkép az Európán kívüli kultúrákban. 3. A neveléstörténet tárgya, jellege, forrásai, funkciója. A nevelés eredete, az intézményes nevelés megjelenése az ókori Keleten. A görög és római nevelést meghatározó tényezők. Görög filozófusok. 4. A középkori nevelés kialakulása, a klasszikus nevelés intézményei. A különböző irányzatok – humanizmus, reneszánsz, reformáció, katolikus megújulás – hatása a nevelésre. 5. Felvilágosult polgári elvek a nevelésben: Locke, Rousseau. Pestalozzi pedagógiája. Herbart és a neohumanizmus. Fröbel munkássága. 6. Az intézményes kisgyermeknevelés kezdetei: a XVIII–XIX. sz. (Owen, Wilderspin munkássága). Nevelésügy a reformkorban, a magyar óvodai mozgalom és alsó fokú oktatás kibontakozása (Brunszvik Teréz, Wargha István, Ney Ferenc). 7. A magyar polgári pedagógia kibontakozása, Eötvös népoktatási törvénye, a kiseddévási törvény. 8. Az oktatás szervezeti kereteit megújító reformtörekvések, az elméleti pedagógia és az óvodapedagógia főbb irányzatai. 9. Reformpedagógia és életreform mozgalom. Oktatáspolitikai és iskoláztatás-történet a XX. század első felében: Klebelsberg Kunó és Hóman Bálint. A 20. sz. második felének pedagógiai áramlatai. 10. Napjaink pedagógiai, kisgyermek pedagógiai törekvései, a nevelést szabályozó dokumentumok. 					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Albert, B. Gábor: <i>A nevelés történeti és elméleti alapjai</i>, Kaposvári Egyetem, Kaposvár, 2011. ▪ Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla: <i>Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe</i>, Osiris Kiadó, Budapest, 1999. ▪ Kéri Katalin (szerk. és magyarító szövegekkel ellátta): <i>Távoli tájak, ismeretlen gyerekek. Mozaikok a nevelés történetéből</i>, III. JPTE Tanárképző Intézet, Pécs, 1997 (http://kerikata.hu/publikaciok/text/mozaik03/mozaik03.htm) ▪ Pukánszky Béla: <i>A gyermekkor története</i>, Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2001. ▪ Pukánszky Béla: <i>Gyermeküket tanító apák</i>, Iskolakultúra, 3., 2002, 3–15. 					

Tantárgy kódja TK2902			Tantárgy neve ÁLTALÁNOS PEDAGÓGIA ÉS DIDAKTIKA		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
			–		–
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
II.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás

A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:

Az Általános pedagógia és didaktika című tantárgy célja, hogy a leendő pedagógusok és a pedagógiával mint tudománnyal elmélyültebben foglalkozó kíváncsi hallgatók számára bevezetést nyújtson a pedagógia alapvető témaköreibe, rész tudományainak általános fogalmaiba, valamint legfontosabb kutatási eredményeibe, és ezáltal biztosítsa a hallgatók számára az alapvető pedagógiai ismereteket és tájékozódást. Ezeket túl alapvető cél az is, hogy a tantárgy bemutassa a tanítás és tanulás tudományát, az oktatás célrendszerét, tartalmát, az oktatási stratégiákat és módszereket, az oktatás szervezési módjait, kereteit és formáit, valamint a pedagógiai értékelést. A tantárgy vizsgálja még az oktatásban részt vevő tanuló és pedagógus személyiségét, valamint kitér a különleges bánásmódot igénylő gyermekek és csoportok oktatására is. A tanító/hittanoktató szakos hallgatók esetében további cél, hogy a tantárgy tanulása során fejlődjenek iskolapedagógiai ismereteik és az ahhoz kapcsolódó készségeik, képességeik, szemléletük, kultúrájuk. Mindez annak érdekében, hogy képessé váljanak a családi élet kiegészítésére az kisiskoláskorú gyermekek személyiségfejlődése esetében, valamint későbbi nevelőmunkájukban a saját maguk kreativitásának gazdagítására, fejlesztésére törekedjenek, végül ismerjék meg és alkalmazzák a nevelési és oktatási eszményeket, elveket, módszereket és eszközöket a hatékony iskolai nevelés érdekében.

A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:

1. A nevelés és oktatás fogalma, alapelvei, területei
2. A nevelés és oktatás lehetőségei és szükségessége
3. A nevelés és oktatás tudományos értelmezése
4. A nevelés és oktatás szinterei, társadalmi tényezői, feladatai
5. A nevelés és oktatás intézményrendszere
6. Az oktatás társadalmi meghatározottsága
7. A tanulás tudománya – tanuláselméletek
8. Az oktatás tartalma és célrendszere
9. A kompetencia alapú pedagógia fő jellemzői – Az Európai Unió kompetencia alapú tanulási és tanítási kultúrája
10. Az oktatás stratégiái és módszerei
11. Az oktatás szervezeti keretei és formái
12. Az oktatás szervezési módjai
13. A pedagógiai értékelés
14. A tanuló és a pedagógus személyisége
15. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek és csoportok oktatása

SZAKIRODALOM:

- Kron Friedrich: *Pedagógia*, Osiris Kiadó, Budapest, 2003.
- Falus Iván (szerk): *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2003.
- Falus Iván – Szivák Judit: *Didaktika*, Comenius Bt., Pécs, 2004.
- Schaffhauser Franz: *A nevelés alanyi feltételei*, Telosz Kiadó, Budapest, 2000.
- Szenczi Árpád: *Neveléstani alapkérdések*, Eötvös József Kiadó, Budapest, 2000.
- Jerome Bruner: *Az oktatás kultúrája*, Gondolat Kiadó, Budapest, 2004.
- Lappints Árpád: *Tanuláspedagógia. A tanulás tanításának alapjai*, Comenius Bt., Pécs, 2002.
- Nahalka István: *Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Konstruktivizmus és pedagógia*, Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest, 2002.
- Nagy Sándor: *Az oktatás folyamata és módszerei*, Volos Bt., Budapest, 1995.

Tantárgy kódja TK2903 TK2904			Tantárgy neve NEVELÉSELMÉLET I. NEVELÉSELMÉLET II.		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel –		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
III.	2	30	2	Előadás	Vizsga
IV.	2	30	2	Szeminárium	Évközi jegy
				Gyakorlat	Minősített aláírás
				Labor	Aláírás

A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:

A Neveléstudomány alapvető célja, hogy bemutassa a nevelés elméletének értelmezési kereteit, az alapvető nevelési modelleket, metodikákat és módszereket, valamint a nevelés különböző területei lényegének és céljainak meghatározását, alapvető feladatainak értelmezését, továbbá a legáltalánosabb értelemben a nevelésre vonatkozó filozófiai előfeltevések és tudományos tanok által alátámasztott általánosításokat, tételek együttesét, illetve többé-kevésbé összefüggő rendszereit.

A tanító/hittanoktató szakos hallgatók esetében cél az is, hogy a tantárgy tanulása során fejlődjenek iskolapedagógiai ismereteik és az ahhoz kapcsolódó készségeik, képességeik, szemléletük, kultúrájuk. Mindez annak érdekében, hogy képessé váljanak a családi élet kiegészítésére a kisiskoláskorú gyermekek személyiségfejlődése esetében, valamint későbbi nevelőmunkájukban a saját maguk kreativitásának gazdagítására, fejlesztésére törekedjenek, végül ismerjék meg és alkalmazzák a nevelési eszményeket, elveket, módszereket és eszközöket a hatékony iskolai nevelés érdekében.

A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:

- A nevelés fogalma, alapelvei, területei
- A nevelés lehetőségei és szükségessége
- A nevelés tudományos értelmezése
- A nevelés színterei, társadalmi tényezői, feladatai
- A nevelés intézményrendszere
- Nevelési módszerek, a nevelés problematikus elemei
- Nevelési célok
- A pedagógiai tradicionalizmus
- A pedagógiai liberalizmus
- A pedagógiai anarchizmus
- Pedagógus pályatükör – pedagógus kompetenciák
- A nevelés etikája
- A nevelési helyzet
- Társadalom és nevelés
- A nevelés, mint kultúrákövetítés
- A nevelés, mint személyiségformálás
- Az erőszakmentes kommunikáció
- A nevelés, mint konstruktív életvezetés
- A nevelés hatásrendszere és módszerei
- A pedagógusok nézetei a gyermekekről
- Az optimális nevelőiskola-modell jellemzői

SZAKIRODALOM:

- Zrinszky László: *Neveléstudomány*, Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2002.
- Bábosik István: *Neveléstudomány*, Osiris Kiadó, Budapest, 2004.
- Horváth Attila: *Elméletek a nevelésről*, Okker Oktatási Iroda, Budapest, 1996.
- Schaffhauser Franz: *A nevelés anyagi feltételei*, Telosz Kiadó, Budapest, 2000.

- Szenczi Árpád: *Neveléstani alapkérdések*, Eötvös József Kiadó, Budapest, 2000.
- Zsolnai József: *Bevezetés a pedagógiai gondolkodásba*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1996.
- Kluge Norbert: *Bevezetés a rendszeres pedagógiába*, Keraban Könyvkiadó, Budapest, 1994.
- Nagy József: *XXI. század és nevelés*, Osiris Kiadó, Budapest, 2002.
- Golnhofer Erzsébet – Nahalka István (szerk.): *A pedagógusok pedagógiája*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2001.
- Rambala Éva: *Az erőszakmentes kommunikáció alapjai*, Kulcslyuk Kiadó, Budapest, 2013.

Tantárgy kódja TK1702			Tantárgy neve A DIFFERENCIÁLÁS PEDAGÓGIÁJA AZ ISKOLÁBAN		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
V.	30	2	3	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Attitűdformálás, szemléleti segítség nyújtása a hallgatónak a differenciálás pedagógiájához: felkészíteni az általános iskola 1–6. osztályáig a speciális oktatási–nevelési feladatok ellátására; megértetni az átlagostól eltérő fejlődésment, a „másfajta” személyiség-szerveződés eredetét; jártassá tenni a pedagógiai diagnosztika módszereiben; képessé tenni a differenciáló bánásmód alkalmazására, az egyéni fejlesztésre, a különböző nevelési helyzetek pszichológiai elemzésére; ösztönözni a befogadó–integráló nevelésre–oktatásra; fejleszteni és elmélyíteni a segítő–támogató attitűdöt az általánostól eltérően fejlődő tanulókkal és szüleikkel kapcsolatban. A tanulók egyéni képességeire épülő differenciált oktatáshoz és neveléshez szükséges pszichológiai ismeretek elmélyítése a leendő tanítóknak/hittanítóknak: képessé tenni a gyermekek egyedi, egyéni oktatási–fejlesztési–nevelési szükségleteinek kielégítésére; bemutatni a „másféle” személyiség-szerveződést, annak törvényszerűségeit, az iskolában előforduló fejlődési zavarokat; bemutatni a fejlesztő eljárások pszichológiai hátterét, az együttműködés lehetőségeit más szakterületek képviselőivel, szülőkkel, segítő intézményekkel; felkészíteni a tanulásban akadályozott, az eltérő szociokulturális háttérrel rendelkező, a hátrányos és a veszélyeztetett gyermek nevelésére.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Törvényi alapok (2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelési rendszerről). 2. A gyerekek közötti különbségek megismerése (pl. temperamentum, képességek, tehetség stb.). Másság, tehetség, differenciálás, szegregáció, integráció, inklúzió. 3. A gyermek megismerésének módszerei. A fejlődési problémák dimenzionális megközelítése (intenzitás, időtartam, kiterjedés). 4. Fejlődési zavarok (DSM – IV – R kategóriái szerint): szorongás, érzelmi-kapcsolati zavarok; tanulási zavarok; 5. kommunikációs zavarok; a motoros koordináció zavarai; pervazív fejlődési zavar; figyelemhiány és a diszruptív fejlődés zavarai; a kiválasztás zavarai; táplálkozási zavarok; tic-zavarok; mentális retardáció. 6. A fejlődési zavarok megjelenési formái az iskolában. A differenciálás mint hatékony eszköz. 7. A fejlődést megzavaró iskolai tényezők. Prevenció, korrekció, kompenzáció, a megküzdés kombinált stratégiái. 8. A pedagógus együttműködése a szülőkkel és a segítő szakemberekkel. A segítő intézmények. 9. Az iskolai differenciálás hazai gyakorlata 10. A differenciált óratervek elemei s az elemek kapcsolata. Önálló differenciált óraterv készítése. 					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Csányi Yvonne–Perlusz Andrea (2001): <i>Integrált nevelés – inkluzív iskola</i>. In: Báthory Zoltán – Falus Iván (szerk.): <i>Tanulmányok a neveléstudomány köréből</i>. Osiris, Budapest. 314–332. o. ▪ Csapó Benő (2004): <i>Tudás és iskola</i>. Műszaki Könyvkiadó, Budapest. ▪ Gereben Ferencné–Kereszty Zsuzsa (1996): <i>Különböznek. Differenciálás kisiskolás korban</i>. BTF, Budapest. ▪ Henning, Köhler (2003): <i>Rossz gyerekek pedig nincsenek</i>. Szépnap könyvek. ▪ Hunyady Györgyné (2003, szerk.): <i>Differenciált fejlesztés – kooperatív tanulás</i>. ELTE TÓFK jegyzet. ▪ Kagan, S. (2001): <i>Kooperatív tanulás</i>. Önkonet Kft., Budapest. ▪ Kolozsváry Judit (2002): „Más” gyerek, „más” szülő, „más” pedagógus. Okker, Budapest. ▪ Landau E. (1997): <i>Bátorság a tehetséghez</i>. Calibra Könyvek, Budapest. ▪ Miller Alice (2005): <i>A tehetséges gyermek drámája és az igazi én felkutatása</i>. Osiris, Budapest. ▪ Vekerdy Tamás (2003): <i>Milyen iskola kell a gyerekeknek?</i> Filum, Budapest. 					

Tantárgy kódja TK2905			Tantárgy neve BEVEZETÉS A PSZICHOLÓGIÁBA		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A pszichológia oktatása segítse elő a pedagógiai tevékenységhez szükséges érett személyiség kialakulását, járuljon hozzá a hallgatók gyermekcentrikus szemléletének, pedagógiai képességeinek formálásához, és nyújtson korszerű, a pedagógiai gyakorlatban alkalmazható pszichológiai ismereteket. Az ön- és társismeret fejlesztése révén fokozza a társas interakciókban mutatott hatékonyságot. Biztosítson rálátást az ember lelki működésének és viselkedésének alapvető törvényszerűségeire. Mutassa be az egyes életkori szakaszok jellemzőit, a pszichikus folyamatok fejlődésének menetét, fejlesztésének lehetőségeit, és a szocializációs szintereket. Tegye tudatossá a pedagógiai tevékenység pszichológiai vonatkozásait, hatásmechanizmusait. Fejlessze a hallgatókban a gyermekek valós szükségletei iránti érzékenységet.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A pszichológia tárgya, megközelítési módok, nézőpontok a pszichológiában. A pszichológia ágazatai, módszerei. 2. Alapvető pszichológiai ágazatok. Alkalmazott pszichológiai ágazatok. 3. Pszichológiai kutatási módszerek. Önismeret, önértékelés. 4. Megismerési folyamatok (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezés, képzelet). 5. A gondolkodás és kategóriái, gondolkodási műveletek. Problémamegoldás és a gondolkodás. 6. A gondolkodás és a nyelv. Intelligencia és kreativitás. 7. A tanulás. 8. Az érzelmek. A motívumok rendszere és hierarchiája. 9. A társas viselkedés – szerepek, szerepkonfliktusok. 10. A személyiség fogalma, elméleti megközelítései. Személyiség típusok, személyiségvonások. A személyiség megközelítése a jelentős XX. századi irányzatokban (pszichoanalízis, behaviorizmus, humanisztikus pszichológia). 11. A pedagógiai hatékonyság kulcsa, empátia és tolerancia fejlesztése a gyermekek iránt. 12. Az emberi fejlődés általános menete és a személyiség individuális szerveződése. 					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Atkinson, R. L. - Atkinson, R. C. - Smith, E. E. - Bem, D. J.: <i>Pszichológia</i>, Osiris, Budapest, 1995. ▪ Oláh Attila – Bugán Antal: <i>Fejezetek a pszichológia alapterületeiből</i>, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2001. ▪ Séra László: <i>Általános pszichológia</i>, Comenius Oktató és Kiadó Bt., Pécs, 2001. ▪ Bernáth László – Révész György: <i>A pszichológia alapjai</i>, Tertia Kiadó, Budapest, 1998. (több kiadásban) ▪ Gyöngyösiné Kiss Enikő - Oláh Attila (szerk.): <i>Vázlatok a személyiségről</i>, Új Mandátum Kiadó, Budapest, 2007. ▪ N. Kollár Katalin- Szabó Éva (szerk.): <i>Pszichológia pedagógusoknak</i>, Osiris Kiadó, Budapest, 2004. 					

Tantárgy kódja TK6302			Tantárgy neve SZEMÉLYISÉGLÉLEKTAN		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
II.	30	2	3	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Korszerű, tudományos igényű pszichológiai ismeretek nyújtásával toleráns, empátikus pszichológiai szemléletmód formálása. Biztosítson rálátást az ember lelki működésének és viselkedésének alapvető törvényszerűségeire. Fejlessze a tanító hallgatókban a gyermekek pszichés szükségletei iránti érzékenységet. A hallgatók ismerjék meg a tematikában felsorolt személyiségelméleteket, a normál személyiség felépítését és működését. A tárgy elsajátítása segítse elő a pedagógiai tevékenységhez szükséges érett személyiség kialakulását, járuljon hozzá a hallgatók gyermekcentrikus szemléletének, pedagógiai képességeinek formálásához, és nyújtson korszerű, a pedagógiai gyakorlatban alkalmazható pszichológiai ismereteket. Az ön-és társismeret fejlesztése révén fokozza a társas interakciókban mutatott hatékonyságot.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A személyiséglélektan tárgya. A személyiség fogalma és a személyiség megismerhetősége. 2. A szubjektív megismerés és torzításai, az önismeret alakulása. Az öröklés és a környezeti hatások szerepe a személyiség fejlődésében. 3. A személyiség biológiai alapjai: A biogenetikus elmélet, a szociáldeterminizmus. A kéttényezős konvergencia elmélet: W. Stern. 4. Személyiségtipológiák: Hippokratesz és Galénosz vérmérsékleti tipológiája. Kretschmer alkati tipológiája. Pavlov idegrendszeri tipológiája. 5. A személyiségelméletek csoportosítása: Diszpozicionális személyiséglélektani irányzatok: a személyiség biológiai, genetikai, evolúciós alapjai. Funkcionális szociális mező-elméletek, amelyek a társas-társadalmi tényezők hatását hangsúlyozzák (Adler, Fromm) 6. A tudattalan tényezőket hangsúlyozó, dinamikus elméletek. (Freud, Jung) 7. Egészségességet, szervezettséget hangsúlyozó elméletek (Maslow, Rogers) 8. A szociális környezettel való kölcsönhatást hangsúlyozó elméletek (Watson, Lewin) 9. Az alkati személyiségstruktúrákat, típusokat hangsúlyozó vonás elméletek. (Eysenck, Allport) 10. Mischel kognitív személyiség elmélete. Erikson pszichoszociális személyiségfejlődés elmélete. 11. A személyiség humanisztikus megközelítése. Személyiség, énkép, önismeret. A pedagógus személyisége 					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Carver, Charles S. - Scheier, F. Scheier: <i>Személyiségpszichológia</i>, Osiris Kiadó, Budapest, 2006 ▪ Körmendi Attila - Sztancsik Veronika: <i>Személyiséglélektan 1.</i>, Dupress Kiadó, Budapest, 2013. ▪ Allport, W. Gordon: <i>A személyiség alakulása</i>, Gondolat Kiadó, Budapest, 1985. ▪ Szakács Ferenc - Kulcsár Zsuzsa (szerk.): <i>Személyiségelméletek</i>, Eötvös Kiadó, Budapest, 2001. ▪ Halász László - Marton L. Magda (szerk.): <i>Tipustanok és személyiségvonások</i>, Gondolat, Budapest, 1978. ▪ Kulcsár, Zsuzsa (szerk.): <i>Morális fejlődés, empátia és altruizmus</i>, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 1999. ▪ V. Komlósi Annamária: A személyiség értelmezésének és tanulmányozásának különböző megközelítései, in Oláh Attila (szerk.): <i>Pszichológiai alapismeretek</i>. Bölcsész Konzorcium, 2006, 477-533. ▪ Rogers, C. R: <i>Valakivé válni. A személyiség születése</i>, Edge SHL Könyvek sorozat, Budapest, 2003. ▪ Tordai Zita: <i>Pszichológia és személyiségfejlesztés</i>, Digitális jegyzet, 2015. <p>http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412b2/20130002_pszichologia_es_szemelyisegfejlesztes_i/tananyag/JEGYZET-34-Irodalomjegyzek.html</p>					

Tantárgy kódja TK2906			Tantárgy neve FEJLŐDÉSLELEKTAN		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
III.	30	2	3	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás

A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:

A tantárgy célja a konkrét ismeretek átadásán túl értelmezési keret nyújtása a gyermekek megismeréséhez. A fejlődés értelmezése, és az egyes pszichés funkciók fejlődésének és integrálódásának nyomon követése a különböző életkori fázisokban. A fejlődés általános menetének és a személyiség individuális szerveződésének bemutatása, különös tekintettel az iskolás és serdülőkorra jellemző jellegzetességekre, törvényszerűségekre, az óvoda – iskola átmenet pszichológiai kérdéseire. Az egész életen át tartó fejlődés folyamatosságának bemutatása. Az egyes életszakaszok tárgyalásánál hangsúlyozva az értelmi, érzelmi és szociális funkciók kölcsönhatásait, áttekintve a mentális egészség és a pedagógiai munka szempontjából releváns funkcionális zavarok pszichológiai megközelítéseit. Empátia és tolerancia fejlesztése a gyermekek iránt.

A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:

1. A fejlődés értelmezése, alapkérdései. A fejlődéslelektan vizsgálati módszerei.
2. A fejlődés átfogó elméletei. Az élet kezdete. A szülők, családtagok szerepe a gyermek fogadásában. Az anyai viselkedés. A magzati fejlődés.
3. A születés. A korai anya-gyermek kapcsolat. A mozgás és az észlelés fejlődése csecsemőkorban. A megismerés fejlődése csecsemő- és kisgyermekkorban. Az észlelés és a gondolkodás jellemzői. A szociabilitás. A korai kötődés. A szociális kompetencia.
4. A beszéd kialakulása és fejlődése. A norma és normaátadás. Az önszabályozás mechanizmusai.
5. A kisgyermekkor. Az ösztönök és az én-fejlődés. A táplálkozási, a megkapaszkodási és a támadó ösztönök alakulása, nevelése. A nemi identitás kialakulása és változásai, a nemi szerep.
6. Az erkölcsi fogalmak kialakulása és fejlődése. Az önkontroll kialakulása. A büntudat és a szégyen.
7. Az óvodáskor. A lelki feszültségek feldolgozása, az én-egyensúly védelmi eszközei. A feszültség levezetés és a játék. A társas kapcsolatok alakulása, csoportkötődés az óvodában. A hagyományképződés. A pár és a csoport, az átpártolás.
8. A megismerési folyamatok fejlődése, reprezentációs rendszerek, a szenzoros és a műveletek előtti szakasz. A szinkretikus séma és a szemléleti realizmus, elaborációs lehetőségek. A rajzfejlődés kezdetei.
9. A mese és a képzelet, a kettős tudat, az érzelmi biztonság és az azonosulás, a belső kép.
10. A későbbi életszakaszok főbb jellemzői.

SZAKIRODALOM:

- Cole, M. - Cole, S. R.: *Fejlődéslelektan*, Osiris, Budapest, 1997.
- József István: *Fejlődépszichológia nevelőknek*, Dávid Kiadó, Kaposvár, 2012.
- Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes: *Gyermeklelektan*, Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest, 2006.
- Estefánné Varga Magdolna – Dávid Mária - Hatvani Andrea - Héjja-Nagy Katalin - Taskó Tünde: *Pszichológia elméleti alapok*, Eszterházy Károly Főiskola, Eger, 2015. <http://old.ektf.hu/hefoppalyazat/pszielmal/>
- Martin László (szerk.): *Pszichológiai fogalomtár*, Kaposvári Egyetem, Kaposvár, 2015. http://palyazatok.ke.hu/tartalom/csatolt/tamop/412B213/kiadvanyok/pszichologiai_fogalomtar.pdf
- Oláh Attila – Bugán Antal: *Fejezetek a pszichológia alapterületeiből*, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2006.
- Sekuler, R. - Blake, R.: *Észlelés*, Osiris Kiadó Kft., Budapest, 2004.
- Vajda Zsuzsanna: *A gyermek pszichológiai fejlődése*, Helikon Kiadó Kft., Budapest, 2006.
- N. Kollár Katalin - Szabó Éva (szerk.): *Pszichológia pedagógusoknak*, Osiris Kiadó, Budapest, 2004.
- Atkinson, R. L. et al.: *Pszichológia*, Osiris, Budapest, 1995.

Tantárgy kódja TK2907			Tantárgy neve PEDAGÓGIAI SZOCIÁLPSZICHOLOGIA		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
IV.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A hallgatók ismerjék meg a szociálpszichológia és a pedagógia metszéspontját képező főbb területeket. Tudatosuljanak a társas folyamatokhoz és mások észleléshez, megítéléséhez köthető szabályszerűségek és a csoportfolyamatokra jellemző sajátosságok. Ezen tudás birtokában legyenek képesek az iskolai és a köznapi események szociálpszichológiai szemléletű értelmezésére, elemzésére.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Az ember, mint társas lény 2. Az óvoda és iskola, mint szociálpszichológiai terep 3. Társas identitás, éntudat, énkép, hatékonyság. Társas kapcsolatok és viselkedés 4. Az intézményes nevelés szinterei: bölcsőde, óvoda, iskola 5. Az óvodai csoport, iskolai osztály. Csoportfejlődés, szerkezet és hatékonyság 6. Tanárszerep, vezetés, hatékonyság 7. Szociális megismerés: személypercepció és attribúció, pygmalion-hatás 8. Vélemények, nézetek, értékek, attitűdök. Előítélet és sztereotípiák 9. Normák, konformitás, csoportgondolkodás 10. Konfliktus, együttműködés és versengés. Agresszió és segítségnyújtás 11. Kommunikáció. Médiahatások 					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Balogh László – Tóth László (szerk.): <i>Fejezetek a pedagógiai pszichológia köréből</i>, Neumann Kht., Budapest, 2005. http://mek.oszk.hu/04600/04669/html ▪ Vajda Zsuzsanna – Kósa Éva: <i>Neveléslélektan</i>, Osiris, Budapest, 2005. ▪ Mészáros Aranka (szerk.): <i>Az iskola szociálpszichológiai jelenségvilága</i>, ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2002. ▪ N. Kollár Katalin – Szabó Éva (szerk.): <i>Pszichológia pedagógusoknak</i>, Osiris Kiadó, Budapest, 2004. ▪ Szretykó György (szerk.): <i>Globalizáció és család</i>, Comenius Bt., Pécs, 2003. 					

Tantárgy kódja TK2001			Tantárgy neve SZEMÉLYISÉGFEJLŐDÉSI ZAVAROK		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
V.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A hallgatók ismerkedjenek meg a gyermekkori személyiségfejlődési zavarok alapvető típusaival, formáival, az elakadás kialakulásában szerepet játszó tényezőkkel. Alakuljon ki belső igény a csoportjukban lévő gyermekek megismerésére és fejlesztésére. Váljanak képessé a tipikus tüneteket mutató esetek azonosítására, ismerjék a szakirányú segítségnyújtás/továbbküldés lehetőségeit.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A mentális egészség fogalma, a normalitás és az abnormalitás értelmezése. A személyiségzavar fogalma. 2. Neurotikus személyiségfejlődés gyermekkorban. A gyermeki neurózis típusai, tünetei. Szorongás, fóbia, pánik, kényszer. 3. Pszichoszomatikus megbetegedések gyermekkorban. 4. A táplálkozás zavarai. Szomatoform és evési zavarok. 5. A nemi identitás zavarai. Pszichoaktív szerek okozta zavarok. 6. A beszéd alaki, tartalmi és ritmuszavarai. A szelektív mutizmus. 7. A tanulási képességeket meghatározó pszichikai funkciók. A tanulási zavarok és tünetek, következményeik. A tanulási zavarok másodlagos következményei, a pedagógus szerepe a megelőzésben. 8. Antiszociális személyiségfejlődés gyermek és ifjúkorban. Serdülő-szubkultúrák és a drogfogyasztó magatartás. Serdülőkrízisek. Beilleszkedési zavarok: magatartászavar, hiperaktivitás. Az autizmus. 9. Figyelemzavar, impulzivitás. Az egyéb sajátos nevelési igényű gyermekek: enyhén értelmi fogyatékos, érzékszervi és mozgásfogyatékos pszichés jellemzői. 10. A tehetség pszichés problémái. 11. Krízisek egy gyermek életében. Válás, gyász. A gyermek fizikai és szexuális bántalmazása. 					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ronald J. Comer: <i>A lélek betegségei. Pszichopatológia</i>, Osiris Kiadó, 2014. ▪ Eigner Bernadett: <i>Érzelmi- és viselkedészavarok gyökerei: a korai szülői hatások szerepe</i>, Gyógypedagógiai Szemle, 2012/1. http://www.prae.hu/prae/gyosze.php?menu_id=102&jid=38&jaid=560 ▪ Nagy Mária: <i>A gyermek és a halál</i>, Pont Kiadó Kft., 2015. ▪ Ranschburg Jenő: <i>Pszichológiai rendellenességek gyermekkorban</i>, Saxum Kiadó, 2012. ▪ Mesterházi Zsuzsa - Szekeres Ágota (szerk.): <i>A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése 2017</i>, Megjelenés alatt. Addig: Mesterházi Zsuzsa: <i>A nehezen tanuló gyermekek iskolai nevelése</i>, ELTE, 1998. ▪ Donna Williams: <i>Az autizmus – Egyes szám első személyben</i>, Pannonica Kiadó, 2001. ▪ Murányi K. Endréné - Kabainé Huszka Antónia: <i>A gyermekkori és serdülőkori személyiségzavarok pszichológiája</i>, Tankönyvkiadó, Budapest, 1994. 					

2. SZAKMAI TÖRZSANYAG

Tantárgy kódja TK5602 TK5603			Tantárgy neve ÓSZÖVETSÉGI KORTÖRTÉNET ÉS BEVEZETÉSTAN I. ÓSZÖVETSÉGI KORTÖRTÉNET ÉS BEVEZETÉSTAN II.		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	30	2	3	Előadás	Vizsga
II.	30	2	3	Szeminárium	Évközi jegy
				Gyakorlat	Minősített aláírás
				Labor	Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A hitéleti szakok szakmai törzsanyagához tartozik a bibliai kortörténet és bevezetéstán, amely a Biblia, az egyes bibliai könyvek, ill. iratcsoportok keletkezését, felépítését, összefüggéseit, történeti kontextusát ismerteti. Az ószövetségi könyvek két féléves előadása alapvetően a héber kánon sorrendjére épít. A könyvek ismertetésével párhuzamosan kortörténeti összefüggések megvilágítására is sor kerül. A hallgatók önálló munkával elkészítik az egyes bibliai könyvek rövid tartalmi kijegyzetelését.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: Főbb témák: a patriarchák kora, Mózes kora, honfoglalás, királyság kora, babiloni fogság, hazatérés a fogságból, Ezsdrás–Nehémiás kora, bölcsességirodalom, öt tekeres Az első félév anyaga: 1-2-3-4-5Mózes, Józsué, Bírák, 1-2Sámuel, 1-2Királyok, Ézsaiás, Jeremiás, Ezékiel A második félév anyaga: Hóseás, Jóel, Ámósz, Abdiás, Jónás, Mikeás, Náhum, Habakuk, Zofóniás, Haggeus, Zakariás, Malakiás, Zsoltárok, Jób, Példabeszédek, Ruth, Énekek éneke, Prédikátor, Sirmak, Eszter, Dániel, Ezsdrás, Nehémiás, 1-2Kronikák</p>					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bright, John: <i>Izrael története</i>. Budapest, 1990. ▪ Burján Tamás–Pecsuk Ottó (szerk.): <i>Bibliai iránytű</i>. Budapest, 2010. ▪ Jagersma, H.: <i>Izrael története I.</i> Budapest, 1991. ▪ Karasszon István: <i>Izrael története. A kezdetektől a Zsidó háborúig</i>. Budapest, 1991. ▪ Karasszon István: <i>Izrael története. A kezdetektől Bar-Kochbáig</i>. Budapest, 2009. ▪ Karasszon István: <i>Ószövetségi ismeretek vallástanár szakos hallgatók számára</i>. Komárom, 2006. ▪ Nagy Antal Mihály: <i>Izrael története</i>. Sáropatak, 2007. ▪ Pecsuk Ottó (szerk.): <i>Bibliaismereti kézikönyv</i>. Budapest, 2008.; ²2016. ▪ Rózsa Huba: <i>Az Ószövetség keletkezése. Bevezetés az Ószövetség könyveinek irodalom- és hagyománytörténetébe</i>. Budapest, 1986. (több kiadás) ▪ Rózsa Huba: <i>Mi a Biblia? Bevezetés a Biblia ismeretébe</i>. Budapest, 2010. ▪ Rózsa Huba: <i>Ószövetségi bevezető</i>. Budapest, ⁵2016. ▪ Rózsa Huba: <i>Őstörténet</i>. Budapest, 2008. ▪ Soggin, Alberto: <i>Bevezetés az Ószövetségbe. A kezdetektől az alexandriai kánon lezárásáig</i>. Budapest, 1999. ▪ Szathmáry Sándor: <i>Bibliaismeret I. Ószövetség</i>. Budapest, 1993. ▪ Tóth Kálmán: <i>Ószövetségi bevezetéstán</i>. Budapest, 1991. ▪ Zsengellér József: <i>A kánon többszólamúsága. A Héber Biblia/Ószövetség szöveg- és kánon története</i>. Budapest, 2014. 					

Tantárgy kódja TK5604 TK5605			Tantárgy neve ÚJSZÖVETSÉGI KORTÖRTÉNET ÉS BEVEZETÉSTAN I. ÚJSZÖVETSÉGI KORTÖRTÉNET ÉS BEVEZETÉSTAN II.		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	30	2	3	Előadás	Vizsga
II.	30	2	3	Szeminárium	Évközi jegy
				Gyakorlat	Minősített aláírás
				Labor	Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A hitéleti szakok szakmai törzsanyagához tartozik a bibliai kortörténet és bevezetéstán, amely a Biblia, az egyes bibliai könyvek, ill. iratcsoportok keletkezését, felépítését, összefüggéseit, történeti kontextusát ismerteti. Az újszövetségi könyvek két féléves előadása alapvetően az újszövetségi kánon sorrendjét követi. A hallgatók önálló munkával elkészítik az egyes bibliai könyvek rövid tartalmi kijegyzetelését.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A tantárgy meghatározó témakörei röviden a következők: Első félév: 1. Bibliaismereti, kortörténeti alapismeretek, alapfogalmak 2. Általános bevezetéstán (vázlatokban): kánontörténet, szövegtörténet és a szöveg vizsgálatának, kutatásának története, valamint nyelvtörténet 3. Az intertestamentális és az újszövetségi kor történeti jellemzése és az adott korok jellegzetességei: 4. Speciális bevezetéstán: Máté, Márk, Lukács, János evangéliuma, Apostolok Cselekedetei, Róma és 1-2Korinthus Második félév: Galata, Efézus, Filippi, Kolossé, 1-2Thesszalonika, 1-2Timóteus, Titusz, Filemon, Zsidó levél, Jakab, 1-2Péter, 1-3János, Júdás, Jelenések</p>					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Balla Péter: <i>Az újszövetségi iratok és kanonikus gyűjteményük kialakulásának története</i>. Budapest, 2005. ▪ Balla Péter: <i>Az újszövetségi iratok története. (Bevezetéstani alternatívák.)</i> Budapest, 2008. ▪ Budai Gergely–Herczeg Pál: <i>Az Újszövetség története</i>. Budapest, 1985. ▪ Burján Tamás–Pecsuk Ottó (szerk.): <i>Bibliai iránytű</i>. Budapest, 2010. ▪ Jagersma, H.: <i>Izrael története</i> Budapest, 1991. ▪ Pecsuk Ottó (szerk.): <i>Bibliaismereti kézikönyv</i>. Budapest, 2008.; 2016. ▪ Schweizer, Eduard: <i>Teológiai bevezetés az Újszövetségbe</i>. Budapest, 2004. ▪ Tóth Kálmán–Lenkeyné Semsey Klára: <i>Bibliai Atlasz</i>. Budapest, 1994. ▪ Varga Zsigmond: <i>Újszövetségi bevezetés</i>. Budapest, 2000. 					

Tantárgy kódja TH1211			Tantárgy neve TEMATIKUS BIBLIAISMERET I.		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
III.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Az Ószövetségi kortörténet és bevezetéstán I-II. tanegységek után az ószövetségi ismeretek, a nagyobb ószövetségi témák és hagyományanyagok rendszerező áttekintése, valamint az Ószövetség ismeretének elmélyítése következik.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: Főbb témák: 1) A Tóra, a történeti és prófétai könyvek, valamint a többi ószövetségi irat hangsúlyainak, főbb mondanivalóinak áttekintése 2) Főbb teológiai fogalmak/témák/jelenségek áttekintése, pl.: szövetség, áldozat, nép, kiválasztás, törvény, parancsolat, ige, áldás, bölcsesség, teremtés, ember, élet és halál, ószövetségi istenfogalom, monoteizmus, királyság, prófétizmus, eszkatológia, apokaliptika; az izraeli kultusz (kultuszhelyek, áldozatok, ünnepek, papság)</p>					
<p>KÖTELEZŐ IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A szaktanár által kijelölt szakirodalmi részletek <p>AJÁNLOTT IRODALOM: (Válogatott magyar nyelvű szakirodalom)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Burján Tamás–Pecsuk Ottó (szerk.): <i>Bibliai iránytű</i>. Budapest, 2010. ▪ Karasszon István: <i>Az óizraeli vallás</i>. Budapest, 1994. ▪ Karasszon István: <i>Ószövetségi ismeretek vallástanár szakos hallgatók számára</i>. Komárom, 2006. ▪ Pap László: <i>Ószövetségi biblica theologia</i>. Budapest, 2008. ▪ Pecsuk Ottó (szerk.): <i>Bibliaismereti kézikönyv</i>. Budapest, 2008.; ²2016. ▪ Rad, Gerhard von: <i>Az Ószövetség teológiája I-II</i>. Budapest, 2000-2001. (²2007.) ▪ Rózsa Huba: <i>Az Ószövetség keletkezése. Bevezetés az Ószövetség könyveinek irodalom- és hagyománytörténetébe</i>. Budapest, 1986. ▪ Rózsa Huba: <i>Kezdetkor teremtette Isten. A bibliai őstörténet magyarázata (Ter 1-11.)</i>. Budapest, 1997. ▪ Rózsa Huba: <i>Őstörténet. A világ keletkezése és az emberiség eredete a Biblia szerint</i>. Budapest, 2008. ▪ Soggin, Alberto J.: <i>Bevezetés az Ószövetségbe. A kezdetektől az alexandriai kánon lezárásáig</i>. Budapest, 1999. ▪ Tóth Kálmán: <i>Ószövetségi bibliai teológia</i>. Budapest, (több kiadás) ▪ Westermann, Claus: <i>Az Ószövetség teológiájának vázlata</i>. Budapest, 1993. ▪ Wolf, Hans Walter: <i>Az Ószövetség antropológiája</i>. Budapest, 2003. 					

Tantárgy kódja TH1212			Tantárgy neve TEMATIKUS BIBLIAISMERET II.		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
IV.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Az Újszövetségi kortörténet és bevezetéstan I-II. tanegységek után az újszövetségi ismeretek, a nagyobb újszövetségi témák és hagyományanyagok rendszerező áttekintése, valamint az Újszövetség ismeretének elmélyítése következik.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: 1) Jézus Krisztus személye, igehirdetése, tettei, címei, szenvedése, halála, feltámadása 2) Pál apostol személye és működése, krisztológiája; antropológiai fogalmai; Pál tanítása az egyházzól, a keresztségről, az úrvacsoráról, a Lélekről 3) A jánosi iratok teológiai hangsúlyai (krisztológia, Paraklétosz, eszkatológia); Jelenések könyve 4) Zsidókhoz írt levél, katolikus levelek</p>					
<p>KÖTELEZŐ IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A szaktanár által kijelölt szakirodalmi részletek 					
<p>AJÁNLOTT IRODALOM: (Válogatott magyar nyelvű szakirodalom)</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Balla Péter: <i>Az újszövetségi iratok és kanonikus gyűjteményük kialakulásának története</i>. Budapest, 2005. ▪ Balla Péter: <i>Az újszövetségi iratok története. (Bevezetéstani alternatívák.)</i> Budapest, 2008. ▪ Bolyki János: <i>Újszövetségi etika</i>. Budapest, 1998. ▪ Burján Tamás–Pecsuk Ottó (szerk.): <i>Bibliai iránytű</i>. Budapest, 2010. ▪ Gnilka, Joachim: <i>Az Újszövetség teológiája</i>. Budapest, 2007. ▪ Goppelt, Leonhard: <i>Az Újszövetség teológiája</i>. Budapest, 1992. ▪ Herczeg Pál: <i>Az Újszövetség teológiájának vázlata</i>. Budapest, ³2004. ▪ Pecsuk Ottó (szerk.): <i>Bibliaismereti kézikönyv</i>. Budapest, 2008.; ²2016. ▪ Schweizer, Eduard: <i>Teológiai bevezetés az Újszövetségbe</i>. Budapest, 2004. 					

Tantárgy kódja TH1213 TH1214			Tantárgy neve ÓSZÖVETSÉGI EXEGÉZIS I. ÓSZÖVETSÉGI EXEGÉZIS II.		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel TH1210 Biblikus szigorlat		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
V.	30	2	2	Előadás	Vizsga
VI.	30	2	2	Szeminárium	Évközi jegy
				Gyakorlat	Minősített aláírás
				Labor	Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Az egyház egész élete, szolgálata, tanítása és így a hittanóra és a gyermek-istentisztelet is a Biblia tanítására, ill. annak értelmezésére épül. Hittanoktatásunk fontos anyaga az ó- és újszövetségi történetek és ezek helyes magyarázata. A hittankönyvek és a tanári segédanyagok értelemszerűen csak támpontokat, javaslatokat adnak az előkerülő szöveg értelmezésére és alkalmazására. A hittanoktató szüntelenül szembesül a bibliai szöveg értelmezésének nehézségeivel, korlátaival, de szépségével is. Az előadások a legfontosabb és a hittanoktatásban sűrűn előforduló könyvek, iratcsoportok magyarázatára adnak útmutatást, nyújtanak segítséget az ó- és újszövetségi szövegtípusok későbbi önálló, helyes értelmezéséhez, valamint ismertetjük a legfőbb hermeneutikai elveket és hibákat is. A szaktanár által kijelölt szakaszok önálló feldolgozása az írásmagyarázatban való elmélyülést és önállósodást szolgálja, valamint a hittanórára való felkészülés szakmai anyagának előkészítését segíti elő. A konkrétan tárgyalt és kijelölt textusok félévente változnak, ezek meghatározásakor a hittanoktatói gyakorlatok anyagát is igyekszünk figyelembe venni.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: 1) Hermeneutikai és exegetikai módszertanok bemutatása 2) A bibliai szövegtípusok jellegzetességeinek és magyarázati sajátosságainak bemutatása 3) Egyes szövegtípusok, műfajok és ezek magyarázati módszerének ismertetése 4) Írásmagyarázati buktatók bemutatása 5) Hittanóra-, gyermekistentisztelet-, áhítat-, bibliaóra vázlat készítésének módszertana</p>					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A Református Pedagógiai Intézet által kiadott kerettanterv, tanári kézikönyvek/segédletek és hittankönyvek. Lásd: http://refpedi.hu/content/%C3%A1ltal%C3%A1nos-iskola ▪ Bevezetéstankok, kommentárok, esetlegesen prédikációk az egyes bibliai könyvekhez, iratcsoportokhoz magyar és idegen nyelven ▪ Karasszon István: <i>Az ószövetségi írásmagyarázat módszertana</i>. Budapest, 1991. (Pápa, 2005. – második, bővített kiadás) ▪ Nagy István: <i>Helyesen hasogatni az igazság beszédét</i>. Nagykőrös, 2002. ▪ Vanyó László: <i>Az egyházatyák Bibliája és az ókeresztény exegézis módszere, története. Septuaginta, Diatesszaron, Vetus Latina, Vulgata</i>. Budapest, 2002. ▪ Zsengellér József: <i>A kánon többszólamúsága. A Héber Biblia/Ószövetség szöveg- és kánontörténete</i>. Budapest, 2014. ▪ Zsengellér József: <i>Textus és kontextus: Az Ószövetség megértésének lehetőségei</i>. Budapest, 2011. 					

Tantárgy kódja TH1215 TH1216			Tantárgy neve ÚJSZÖVETSÉGI EXEGÉZIS I. ÚJSZÖVETSÉGI EXEGÉZIS II.		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel TH1210 Biblikus szigorlat		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
V.	30	2	2	Előadás	Vizsga
VI.	30	2	2	Szeminárium	Évközi jegy
				Gyakorlat	Minősített aláírás
				Labor	Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Az egyház egész élete, szolgálata, tanítása és így a hittanóra és a gyermek-istentisztelet is a Biblia tanítására, ill. annak értelmezésére épül. Hittanoktatásunk fontos anyaga az ó- és újszövetségi történetek és ezek helyes magyarázata. A hittankönyvek és a tanári segédanyagok értelemszerűen csak támpontokat, javaslatokat adnak az előkerülő szöveg értelmezésére és alkalmazására. A hittanoktató szüntelenül szembesül a bibliai szöveg értelmezésének nehézségeivel, korlátaival, de szépségével is. Az előadások a legfontosabb és a hittanoktatásban sűrűn előforduló könyvek, iratcsoportok magyarázatára adnak útmutatást, nyújtanak segítséget az ó- és újszövetségi szövegtípusok későbbi önálló, helyes értelmezéséhez, valamint ismertetjük a legfőbb hermeneutikai elveket és hibákat is. A szaktanár által kijelölt szakaszok önálló feldolgozása az írásmagyarázatban való elmélyülést és önállósodást szolgálja, valamint a hittanórára való felkészülés szakmai anyagának előkészítését segíti elő. A konkrétan tárgyalt és kijelölt textusok félévente változnak, ezek meghatározásakor a hittanoktatói gyakorlatok anyagát is igyekszünk figyelembe venni.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: 1) Hermeneutikai és exegetikai módszertanok bemutatása 2) A bibliai szövegtípusok jellegzetességeinek és magyarázati sajátosságainak bemutatása 3) Egyes szövegtípusok, műfajok és ezek magyarázati módszerének ismertetése 4) Írásmagyarázati buktatók bemutatása 5) Hittanóra-, gyermekistentisztelet-, áhítat-, bibliaóra vázlat készítésének módszertana</p>					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ A Református Pedagógiai Intézet által kiadott kerettanterv, tanári kézikönyvek/segédletek és hittankönyvek. Lásd: http://refpedi.hu/content/%C3%A1ltal%C3%A1nos-iskola ▪ Bevezetőtanok, kommentárok, esetlegesen prédikációk az egyes bibliai könyvekhez, iratcsoportokhoz magyar és idegen nyelven ▪ Bolyki János: <i>Az újszövetségi írásmagyarázat elvei, módszerei és példái.</i> Budapest, 1998. ▪ Nagy István: <i>Helyesen hasogatni az igazság beszédét.</i> Nagykőrös, 2002. ▪ Vanyó László: <i>Az egyházatyák Bibliája és az ókeresztény exegézis módszere, története. Septuaginta, Diatesszaron, Vetus Latina, Vulgata.</i> Budapest, 2002. 					

Tantárgy kódja TH1221 TH1222			Tantárgy neve EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET I. EGYETEMES EGYHÁZTÖRTÉNET II.		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel –		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	30	2	2	Előadás Szeminárium	Vizsga Évközi jegy
II.	30	2	2	Gyakorlat Labor	Minősített aláírás Aláírás

A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:

Az egyháztörténet, így az egyetemes egyháztörténet oktatása, tanulása egyrésről az egyház folytonosságára, történelmi útjára, valamint történelmi összefüggések között megvalósuló zarándoklatára, valamint jelen korunk megértésekor az előzmények és adottságok értelmezésének fontosságára irányítja figyelmünket. Az egyház történelmi mértékkel mérhető útja a gondviselő Istenbe mint a történelem Urába vetett hitvallást erősíti, miközben arra is figyelmeztet, hogy minden dicsőséges vagy diestelen, boldog és fejlődő vagy éppen nyomorúságos és üldözésekkel teli idő ellenére a világosságok Atyjánál „nincs változás vagy változásnak árnyéka” (Jak 1,17).

Az egyháztörténet mint a katechézis tárgya éppen ezért az előttünk járó, Biblián túli időkből való hithősök bizonyosságának nagy fellegével szembesít, példát szolgáltat, elgondolkodtat, tanít, és elsősorban Isten tetteire irányítja figyelmünket, amely még az emberi szándékok ellenére is megvalósul. Így, amikor felismerjük, hogy nincsen itt maradandó városunk, akkor életünket az egyház történetének biztató tanulságai alapján *sub specie aeternitatis*, azaz az örökkévalóság szemszögéből tanuljuk szemlélni.

Az egyetemes egyháztörténet a keresztyénség nagy családja történetének vázlatát adja elő a korai keresztyénségtől kezdve a középkoron át, majd különös tekintettel a reformációra és a reformáció utáni egyetemes egyháztörténetre. Az egyetemes egyháztörténet a keresztyén felekezetek kölcsönös megértéséhez is hozzájárul, hiszen a(z egyház)történelmi folyamatok megértéséhez szükséges ezek elsődleges, eredeti kontextusban való megértése és értelmezése, az egyháztörténelmi korszakok „értékelése” – meghagyva ezek integritását – csakis ezzel a módszerrel lehetséges, minden más történetietlen, kiragadott részleteken alapuló, veszélyes félremagyarázásra futhat ki. A hittanoktató számára fontos a biztos egyháztörténelmi tájékozódás, hogy a tanítványokat helyes történelmi összefüggésekre tanítsa. A tanegység különös hangsúlyt fektet a hittanoktatásban szereplő témakörök kifejtésére, valamint röviden bevezet az egyháztörténelmi kutatás módszertani kérdéseibe is.

A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:

Egzakt egyháztörténelmi ismeretek, összefüggések feltárása, az egyháztörténet oktatásának tantárgypedagógiai és módszertani kérdései. Az előadások főbb témái (a vizsgaanyagot, a kötelező szakirodalmat a szaktanár nevezi meg és jelöli ki az adott kurzusok vonatkozásában):

- A Római Birodalom Krisztus születése idején
- A zsidóság és szerepe a keresztyénség kialakulásában
- Az egyház keletkezése. Keresztyén misszió. Zsidókeresztyének. Pogánykeresztyének
- Keresztyénüldözések az ókorban
- Nagy Konstantin jelentősége. Theodosius
- A keresztyén tan fejlődése az ókorban
- Egyházatyák. Augustinus és műve: Vallomások
- A keleti és a nyugati egyház eltérő fejlődése
- Szerzetesrendek keleten és nyugaton az V-X. században
- Keresztes hadjáratok
- A Cluny reform. A császárság és a pápaság küzdelme
- Új szerzetesrendek a XI-XIII. században. Assisi Ferenc
- A keresztyén egyház tanfejlődése. Devotio moderna
- A reformáció előestéje. A reformációt előkészítő események, előreformátorok. Reneszánsz, humanizmus
- Luther Márton és reformációja
- A lutheri reformáció elterjedése

- Zwingli Ulrich és a német-svájci reformáció
- Kálvin és a genfi reformáció
- A kálvini tanítások elterjedése
- A reformáció mellékágai
- A reformáció hatása a közművelődésre
- Az ellenreformáció megindulása. A Tridenti Zsinat. A római katolikus egyház története a XIX. század végéig (I. Vatikáni Zsinat)
- A protestantizmus történetének motívumai a XVIII-XIX. században
- Teológiai irányzatok: ortodoxia, pietizmus, racionalizmus
- A XX. század főbb római katolikus és protestáns egyháztörténeti eseményei. A II. Vatikáni Zsinat. Ökumenikus mozgalmak

SZAKIRODALOM:

- Tóth Kása István–Tökéczki László–Ladányi Sándor–Papp Kornél (szerk.): *Egyháztörténet 1. Tankönyv és tanári kézikönyv a kezdetektől 1711-ig*. Budapest, 1997.; ²1999.
- Ladányi Sándor–Papp Kornél–Tökéczki László (szerk.): *Egyháztörténet 2. Tankönyv és tanári kézikönyv 1711-től napjainkig*. Budapest, 1998.
- Adriányi Gábor: *Az egyháztörténet kézikönyve*. München, 1975.; Budapest, 2001. (http://www.ppek.hu/konyvek/Adrianyi_Gabor_Az_egyhaztortenet_kezikonyve_1.pdf)
- Colijn, Jos: *Egyetemes egyháztörténet. Előadások az egyetemes keresztyén egyház történelmének körképéhez*. Sárospatak, 1996. (H.n., 2001.)
- Dienes Dénes (szerk.): *A reformáció. Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához*. Sárospatak, 2008.
- Dienes Dénes–Misák Marianna (szerk.): *A kezdetektől a reformációig. Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához*. Sárospatak, 2007.
- Heussi, Karl: *Az egyháztörténet kézikönyve*. Budapest, 2000.
- Kálvin életrajzok
- Keresztes Hajnalka: *Egyháztörténeti játékok*. Budapest, 2010.
- Lane, Tony: *A keresztyén gondolkodás rövid története. Teológusok és eszméik az apostoli atyáktól napjainkig*. Budapest, 2003.
- McGrath, Alister E.: *Bevezetés a keresztyén teológiába*. Budapest, 1995.
- Révész Imre–Segesváry Lajos: *Az egyháztörténelem alapvonalai*. Debrecen, 1936. (= Debrecen, 1992.)
- Wargha Lajos: *A keresztyén egyház történelme. 1-3. kötet*. Sárospatak, 1906., 1908.

Tantárgy kódja TH1223 TH1224 TH1225			Tantárgy neve MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET I. MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET II. MAGYAR EGYHÁZTÖRTÉNET III.		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
III.	30	2	3	Előadás	Vizsga
IV.	30	2	3	Szeminárium	Évközi jegy
V.	30	2	2	Gyakorlat	Minősített aláírás
				Labor	Aláírás

A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:

Az egyháztörténet, így a magyar egyháztörténet oktatása, tanulása egyrészt az egyház folytonosságára, történelmi útjára, valamint történelmi összefüggések között megvalósuló zárandókatára, valamint jelen korunk megértésekor az előzmények és adottságok értelmezésének fontosságára irányítja figyelmünket. Az egyház történelmi mértékkel mérhető útja a gondviselő Istenbe mint a történelem Urába vetett hitvallást erősíti, miközben arra is figyelmeztet, hogy minden dicsőséges vagy dicstelen, boldog és fejlődő vagy éppen nyomorúságos és üldözésekkel teli idő ellenére a világosságok Atyjánál „nincs változás vagy változásnak árnyéka” (Jak 1,17).

Az egyháztörténet mint a katechézis tárgya éppen ezért az előttünk járó, Biblián túli időkből való hithősök bizonyosságának nagy fellegével szembesít, példát szolgáltat, elgondolkodtat, tanít, és elsősorban Isten tetteire irányítja figyelmünket, amely még az emberi szándékok ellenére is megvalósul. Így, amikor felismerjük, hogy nincsen itt maradandó városunk, akkor életünket az egyház történetének biztató tanulságai alapján *sub specie aeternitatis*, azaz az örökkévalóság szemszögéből tanuljuk szemlélni.

A magyar egyháztörténet a magyar nép keresztyénséghez tartozásának összefüggéséből indul ki, és részletesen bemutatja a reformáció előtti vallási viszonyokat és történéseket a keresztyénség felvételétől kezdve. Katechetikai szempontból különösen fontos a magyarországi reformáció korának története, amelyhez akár az egyes helyi gyülekezetek egyéni és egyedi története is kapcsolódik. A folyamatok megértéséhez szükséges ezek elsődleges, eredeti kontextusban való megértése és értelmezése, az egyháztörténelmi korszakok „értékelése” – meghagyva ezek integritását – csakis ezzel a módszerrel lehetséges, minden más történelmetlen, kiragadott részleteken alapuló, veszélyes félremagyarázásra futhat ki. A hittanoktató számára fontos a biztos egyháztörténelmi tájékozódás, hogy a tanítványokat helyes történelmi összefüggésekre tanítsa. A tanegység különös hangsúlyt fektet a hittanoktatásban szereplő témakörök kifejtésére, valamint röviden bevezet az egyháztörténelmi kutatás módszertani kérdéseibe is.

A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:

Egzakt egyháztörténelmi ismeretek, összefüggések feltárása, az egyháztörténet oktatásának tantárgypedagógiai és módszertani kérdései. Az előadások főbb témái (a vizsgaanyagot, a kötelező szakirodalmat a szaktanár nevezi meg és jelöli ki az adott kurzusok vonatkozásában):

- Valláspedagógiai bevezetés: Az egyháztörténet mint a katechézis tárgya; célja, anyaga, módszerei
- István király szerepe a keresztyénség átvételében. Középkori egyház. Szerzetesrendek
- A reformációt előkészítő események. A magyarországi reneszánsz és humanizmus szerepe
- Magyarország a reformáció korában. Történelmi helyzetkép
- A reformáció megindulása hazánkban
- A reformáció terjesztői és lefolyása az ország különböző területein
- A reformáció elterjedése az egyes nemzetiségek között
- A reformáció irányainak szétválása
- Az ellenreformáció megindulása. Bocskai
- Bethlen Gábor és I. Rákóczi György
- Pázmány Péter és ellenreformációs tevékenysége
- Lipót és kora. Wesselényi-összeesküvés
- Gályarabság. Explanatio. Vallásügy a Rákóczi-szabadságharc idején
- Egyházi élet és teológia az ellenreformáció korában.
- Egyházi élet és teológia az ellenreformáció korában. Istentisztelet, éneklés, szertartások, iskolák

- Tolnai Dali János és a magyar puritánok. Kanizsai Pálfi János. Apáczai Cseri János
- A csendes ellenreformáció kora. Mária Terézia. II. József. Türelmi rendelet
- A magyar protestáns egyházak élete a XVIII. században. Konventek. Ágensék
- Teológiai irányzatok. Pietizmus és racionalizmus
- A magyar protestantizmus hatása a közművelődésre. iskolaügy, könyvkiadás, teológiai irodalom, külföldi tanulmányutak
- Az egyház élete 1790-1848 között
- Protestánsok a szabadságharc idején, vallásügyi törvények
- Protestáns Pátens és hatása az egyházunkra. Iskolaügy. Protestáns unio terve
- A református egyház belső élete a dualizmus korában. Debreceni zsinat
- Protestantizmus és magyar kultúra a XIX. században. Protestáns teológia. Liberalizmus
- A belmisszió és hatása
- Az első világháború és a református egyház
- Református egyház a két világháború közötti időszakban
- Gyülekezeti élet és ifjúsági munka a két világháború között
- Protestáns egyházak és a II. világháború
- Egyházunk a második világháborút követően. Egyház a kommunista társadalomban. Az egyház és az állam viszonyának rendezése
- Egyházunk a Rákosi-diktatúra alatt. 1956 és a Magyarországi Református Egyház
- Egyházi élet a forradalom után. A Magyarországi Református Egyház 1957-1990 között
- A Magyarországi Református Egyház teológiája 1948 után
- Református egyház a rendszerváltás után
- A fordulat utáni lehetőségek egyházunk életében. misszió a megváltozott körülmények között
- Határainkon túli magyar református egyházak 1920-tól napjainkig
- Határainkon túli magyar református egyházak III. Kárpát-medencén kívüli egyházak

SZAKIRODALOM:

- Tóth Kása István–Tökéczki László–Ladányi Sándor–Papp Kornél (szerk.): *Egyháztörténet 1. Tankönyv és tanári kézikönyv a kezdetektől 1711-ig.* Budapest, 1997.; ²1999.
- Ladányi Sándor–Papp Kornél–Tökéczki László (szerk.): *Egyháztörténet 2. Tankönyv és tanári kézikönyv 1711-től napjainkig.* Budapest, 1998.
- Barcza József–Dienes Dénes (szerk.): *A Magyarországi Református Egyház története 1918-1990.* Sárospatak, 1999.
- Bartha Tibor (szerk.): *Tanulmányok és szövegek a Magyarországi Református Egyház XVI. századi történetéből.* Budapest, 1973. (Studia et Acta Ecclesiastica 3.)
- Bartha Tibor–Barcza József–Makkai László (szerk.): *Tanulmányok a Magyarországi Református Egyház történetéből 1867-1978.* Budapest, 1983. (Studia et Acta Ecclesiastica 5.)
- Bíró Sándor–Bucsay Mihály–Tóth Endre–Varga Zoltán: *A Magyar Református Egyház története.* Budapest, 1949.
- Bottyán János: *Hitünk hősei.* Budapest, 1971. (több kiadásban)
- Bucsay Mihály: *A protestantizmus története Magyarországon 1521-1945.* Budapest, 1985.
- Dienes Dénes: *A keresztyénség Magyarországon 1926 előtt.* Sárospatak, 1997.
- Györi L. János: *A magyar reformáció irodalmi hagyományai.* Budapest, ²1998.
- György Antal: *A hit példaképei. Egyháztörténeti olvasókönyv.* Budapest, 1999.
- Hittanoktatási kerettantervek, hittankönyvek, (tanári) segédanyagok
- Keresztes Hajnalka: *Egyháztörténeti játékok.* Budapest, 2010.
- Ladányi Sándor (szerk.): *Adalékok a Magyarországi Református Egyházban az 1956-1957-es esztendőben történetekhez.* Budapest, 2006.
- Mészáros István–Németh András–Pukánszky Béla: *Neveléstörténet. Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe.* Budapest, 2005. (több kiadás)
- Németh Dávid–Kaszó Gyula (Szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény.* KRE HTK, Budapest, 2001.
- Sanda István Dániel–Simonfi Zsuzsanna: *Nevelés a szakralitás dimenziójában.* Budapest, 2011.
- Zoványi Jenő–Ladányi Sándor: *Magyarországi protestáns egyháztörténeti lexikon.* Budapest, ³1977. (online: <http://digit.drk.hu/?m=lib&book=3> ; ugyaninnen letölthető az egész lexikon pdf formátumban)

Tantárgy kódja TH1231			Tantárgy neve TEOLÓGIAI ENCIKLOPÉDIA		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
			–		–
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A teológiai enciklopédia tantárgy oktatásának célja, hogy a tanulmányok kezdetén tisztázza a teológia tudományának sajátos tartalmát, kialakulását, helyét a tudományok rendszerében.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A hallgatók e tantárgy keretén belül megismerkednek a teológia eredetével, protestáns jellegével, tudományosságának kérdésével és rendszerével, itt nyernek betekintést az egyes teológiai tudományágak tartalmával, melyek későbbi tanulmányaik részét fogják képezni. Emellett fontos része a tananyagnak egy szellem- és teológiatörténeti áttekintés az ókortól napjainkig, mely segítségével a hallgatók átfogó képet alkothatnak a különböző korszakokra jellemző szellemi áramlatokról és a teológiára gyakorolt hatásokról, a korra jellemző teológiai kérdésekről és kihívásokról.</p>					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Harnack, Adolf von: <i>Dogmatörténet</i>. Szentendre, 1998. ▪ Karner Károly: <i>Bevezetés a teológiába</i>. Budapest, 1954. ▪ Kocsis Elemér: <i>Bevezetés a teológiába</i>. Debrecen, 1979 ▪ Lane, Tony: <i>A keresztyén gondolkodás rövid története</i>. Budapest, 2003. ▪ McGrath, Alister: <i>A keresztyén hit</i>. Budapest, 2007. ▪ McGrath, Alister: <i>Bevezetés a keresztyén teológiába</i>. Budapest, 1995. ▪ Török István: <i>Dogmatika</i>. Amsterdam, 1985. ▪ Vanyó László: <i>Az ókeresztyén egyház és irodalma</i>. Budapest, 1988. 					

Tantárgy kódja TH1232			Tantárgy neve DOGMATIKAI PROLEGOMENA		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
II.	30	2	4	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A rendszeres teológiai terminológia elsajátítása, ismerkedés a teológiai tudományos módszerekkel, a rendszeres teológia fogalmával és eszközeivel.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A dogmatika prolegomena tisztázza az olyan fogalmakat, mint a dogma, hitvallás, herezis, dogmatika; tárgyalja a dogmatika feladatát és az ehhez kapcsolódó eszközöket és módszereket, bemutatja a dogmatikák különböző felépítését. A hallgatók megismerik a dogmatika forrásait, a kijelentés, értelem, tapasztalat és hagyomány viszonyát.</p>					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Barth, Karl: <i>Church Dogmatics</i>. I/1. Edinburgh, 1961. ▪ McGrath, Alister: <i>Bevezetés a keresztyén teológiába</i>. Budapest, 1995. ▪ Sebestyén Jenő: <i>Református Dogmatika</i>. 1940. ▪ Tavaszy Sándor: <i>Református keresztyén dogmatika</i>, Kolozsvár, 2006. ▪ Tillich, Paul: <i>Rendszeres teológia</i>. Budapest, 1996. ▪ Török István: <i>Dogmatika</i>. Kolozsvár, 2006. ▪ Török István–Kocsis Elemér–Szűcs Ferenc: <i>Dogmatikai prolegomena</i>. Budapest, 2000. 					

TANTÁRGY KÓDJA TH5606 TH5607			Tantárgy neve HITVALLÁSISMERET I. HITVALLÁSISMERET II.		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel –		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
II.	30	2	2	Előadás	Vizsga
III.	30	2	2	Szeminárium	Évközi jegy
				Gyakorlat	Minősített aláírás
				Labor	Aláírás
A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A Heidelbergi Káté (HK) és a II. Helvét Hitvallás (HH) alapján bevezetés a bibliai és rendszeres teológiai gondolkodásba. Az egyház hivatalos hitvallási iratainak ismerete mellett a tantárgy célja a Szentírás magyarázása, tanítása kritikai vizsgálatának elsajátítása. Ezek mellett fontos cél még, hogy a hallgatók, leendő református értelmiségiként felekezeti identitástudatot alakítsanak ki.					
A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A hitvallások struktúráját követve a hallgatók betekintést nyernek a rendszeres teológia toposzaiba. A klasszikus reformátori tanítás mellett megismerkednek az egyház tanításának dogmatörténeti változásaival, a különböző dogmatikai vitákkal. A tantárgy többek között tárgyalja a hitvallás és dogma funkciójának kérdését, az egyháznak a teremtésről, megváltásról szóló tanítását, a Szentháromság, Krisztus és Szentlélek körül kialakult teológiai vitákat, az egyház mibenlétének kérdését, a sákramentumok értelmezése körül kialakult vitákat.					
SZAKIRODALOM:					
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>A Heidelbergi Káté – A Második Helvét Hitvallás.</i> Budapest, 1981. (http://reformatus.hu/egy hazunk/) ▪ <i>A Heidelbergi Káté.</i> Budapest, 2013. ▪ <i>A Második Helvét Hitvallás. Fordította és jegyzetekkel ellátta: Buzogány Dezső.</i> Budapest, 2017. ▪ Fekete Károly: <i>A Heidelbergi Káté magyarázata. Hálaadásra vezető vigasztalás 129 kérdés-feleletben.</i> Budapest, 2013. ▪ Heinrich Bullinger: <i>A keresztyén vallás summája 1556.</i> Szentendre, 1997. ▪ Kálvin János: <i>A keresztyén vallás rendszere.</i> Pápa, 1909. ▪ Link, Christian: <i>A teremtés teológiája.</i> Nagykőrös, 2007. ▪ McGrath, Alister: <i>Bevezetés a keresztyén teológiába.</i> Budapest, 1995. ▪ Szűcs Ferenc: <i>Hitvallásismeret.</i> Budapest, 2007. ▪ Tavaszgy Sándor: <i>Református keresztyén dogmatika.</i> Kolozsvár, 2006. ▪ Török István: <i>Dogmatika.</i> Kolozsvár, 2006. ▪ Ursinus, Zacharias: <i>Commentary on the Heidelberg Catechism.</i> Michigan, 1956. 					

Tantárgy kódja TH1233 TH1234			Tantárgy neve TEOLÓGIAI ETIKA I. TEOLÓGIAI ETIKA II.		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
IV.	30	2	3	Előadás	Vizsga
V.	30	2	3	Szeminárium	Évközi jegy
				Gyakorlat	Minősített aláírás
				Labor	Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A tantárgy oktatásának célja abban áll, hogy a hallgatókat olyan ismeretek és készség elsajátítására vezesse el, amelyek által nem csak tisztában legyenek a keresztyén erkölcsi világrend értékeivel, adott érvényes normáival, hanem saját morális döntéseiben azokat alkalmazni is tudják. Tudjanak hivatkozni adott helyeken a teológiai etika sajátos, keresztyén, református hitismereti gyökereire, ugyanakkor ismerjék a kor legaktuálisabb etikai kihívásait.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: Az oktatás során a hallgatók az etika jelentésével, feladatával, a különböző filozófia etikai irányzatokkal és a teológiai etika sajátos tartalmával. Az általános és elvi rész mellett a hallgatók alkalmazott etikával is foglalkoznak, melynek struktúráját a Tízparancsolat adja, ehhez kapcsolódóan azonban tárgyalásra kerülnek többek között korunk médiaetikai, gazdaság- és környezetetikai, bio- és társadalometikai kérdései is.</p>					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bolyki János: <i>Újszövetségi etika</i>. Budapest, 1998. ▪ Bonhoeffer, Dietrich: <i>Etika</i>. Szentendre, 1999. ▪ Douma, Jochem: <i>A Tízparancsolat</i>. Budapest, 1994. ▪ Fazakas Sándor (szerk.): <i>A protestáns etika kézikönyve</i>. Budapest, 2017. ▪ Fekete László (szerk.): <i>Kortárs etika</i>. Budapest, 2004. ▪ Gaizler Gyula–Nyéki Kálmán: <i>Bioetika</i>. Budapest, 2003. ▪ Hankiss Elemér: <i>A Tízparancsolat ma</i>. Budapest, 2002. ▪ Hársing László: <i>Bevezetés az etikába</i>. Miskolc, 1999. ▪ Heller Ágnes: <i>Általános etika</i>. Budapest, 1994. ▪ Kodácsy-Simon Eszter: <i>Értelmes szívvel. Etikai témák az evangélikus oktatásban</i>. Budapest, 2016. ▪ Lochmann, Jan Milic: <i>A szabadság útjelzői</i>. Budapest, 1993. ▪ Szücs Ferenc: <i>Teológiai etika</i>. Budapest, 1984. ▪ Török István: <i>Etika</i>. Amsterdam, 1988. ▪ Weber, Max: <i>A protestantizmus és a kapitalizmus szelleme</i>. Budapest, ²1995. 					

Tantárgy kódja TH1241 TH1242			Tantárgy neve KATECHETIKA I. KATECHETIKA II.		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	30	2	3	Előadás	Vizsga
II.	30	2	4	Szeminárium	Évközi jegy
				Gyakorlat	Minősített aláírás
				Labor	Aláírás

A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:

A hallgatók hittanoktatói munkájának szakmai elméleti megalapozása, amelynek birtokában alkalmassá válnak a gyermekek református szellemben történő, korszerű módszertani eljárásokat alkalmazni tudó nevelésére, mind világi, mind egyházi iskolában, mind pedig gyülekezeti hittanoktatói munkakörben.

A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:

Alapvető fogalmi tisztázás után a katechetikatörténet az ószövetségi és újszövetségi kor katechéziséből az ősegyház, a középkor, reformáció, protestáns orthodoxia, pietizmus, racionalizmus, szekularizmus korszakát tárgyalja a vallásos nevelés szempontjából. A katechéta személyének belső vonásai. A család, a média, a gyülekezet, a református iskola mint nevelő tényezők. A tanítvány életkori sajátosságai E. Erikson, J. Piaget, L. Kohlberg és J. Fowler elmélete alapján: csecsemőkor, kisgyermekkor, gyermekkor, ifjúkor, fiatal felnőttkor, öregkor. Módszertani témakörök: az elbeszélés, szemléltetés, dramatizálás, kérdezés, imádságra nevelés, énektanítás, csoportvezetés, fegyelmezés, térközszabályozás, nyári tábor vezetésének szempontjai.

SZAKIRODALOM:

- Bodó Sára–ifj. Fekete Károly: *Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény*. DRHE, Debrecen, 2001.
- Boross Géza: *Katechetika*. KRE HTK, Budapest, 1994.
- Campell, Ross: *Életre szóló ajándék. Hogyan szeressük gyermekeinket?* Harmat Kiadó, Budapest, 1993.
- Downs, Perry G.: *Tanítás a lelki fejlődés érdekében*. ACSI, Budapest, 1998.
- Fodorné Nagy Sarolta: *A katechézis kommunikációs problémái*. Kálvin Kiadó, Budapest, 1996.
- Imre Lajos: *Katechetika*. Budapest, 1942.
- Kiss Tihamér: *A gyermek erkölcsi fejlődése*. RPI, Budapest, 2000.
- Németh Dávid: *Hit és nevelés. Valláslélektani szemléletmód a mai valláspedagógiában*. KRE HTK, Budapest, 2002.
- Németh Dávid: *Vallásdidaktika. A hit- és erkölcstan tanítása az 5-12. osztályban*. KRE–L'Harmattan, Budapest, 2017.
- Schweitzer, Friedrich: *Vallás és életút. Vallási fejlődés és keresztyén nevelés gyermek- és ifjúkorban*. Kálvin Kiadó, Budapest, 1999.
- Siba Balázs–Szabóné László Lilla–Pángyánszky Ágnes (szerk.): *Együtt a hit útján. Gyülekezetpedagógiai kézikönyv*. Kálvin Kiadó, Budapest, 2019.

Tantárgy kódja TK4801			Tantárgy neve VALLÁSLÉLEKTAN		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
III.	30	2	3	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A tantárgy szerepe, hogy egyrészt rávilágítson a teológia és a pszichológia határterületeire és kapcsolódási pontjaira, másrészt felkészítse a hallgatókat a vallásos ember pszichológiai működésmódjára. A tantárgy célja továbbá, hogy segítse a hallgatókat a hivatásuk, szakmai kompetenciájuk kimunkálásában, megerősödésében, a hatékony és sikeres ön- és társismeretben.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valláslélektani bevezető <ul style="list-style-type: none"> ○ tárgya, helye a tudományok rendszerében ○ alapfogalmak • Teológia és pszichológia. <ul style="list-style-type: none"> ○ Kompetenciahatárok, félreértések a két tudományterület között. • A vallás és a személyiségfejlődés <ul style="list-style-type: none"> ○ Személyiség és hit ○ Fiatalok és felnőttek vallásossága ○ Istenképek a normális és a patológiás fejlődésben ○ Vallás szerepe a morális ítélőképesség fejlődésében ○ Lelkiség és a nemek • Vallásosság és a mindennapi élet <ul style="list-style-type: none"> ○ Vallásos és spirituális egészség a pszichológia szemszögéből ○ Hit, önértékelés és jóközérzet összefüggése ○ Megtérés lélektana és hatása az életminőségre ○ Személyiség típusok és imaélet. Imádság és önismeret ○ A szeretet mint a keresztyénség alapmotívuma ○ Lelkiség és munka ○ Vallás szerepe a napi problémák leküzdésében, stressz és krízis ○ Vallási vezetők és munkatársaik (lelkészek, papok, vallástanárok, diakónusok stb.) hatása és szerepe az egyén vallásosságának fejlődésében ○ Dogmatikus gondolkodás és a vallásos érettség, kilépések lélektana ○ „Tabutémák” a valláslélektanban • Pszichoterápia és vallásosság. <ul style="list-style-type: none"> ○ A vallásos neurózis ○ A vallás és a pszichológia szerepe a traumák gyógyításában. • Társadalom, kultúra és valláslélektan <ul style="list-style-type: none"> ○ Vallásosság és identitás ○ Vallásos hit kulturális különbségei ○ Vallás hatása a szociális attitűdre 					

SZAKIRODALOM:

- Endraß, Elke–Kratze, Siegfried: *Megbetegítő hit? Kiutak a válságból.* Kálvin Kiadó, Budapest, 2005.
- Gyökössy Endre: *Életápolás.* MRE Sajtóosztály, Budapest, 1991.
- Horváth-Szabó Katalin: *Vallás és emberi magatartás.* PPKE-BTK, Piliscsaba, 2007.
- Magyar Pszichológiai Szemle Könyvtára VI. kötet (Valláslelektani különszám). 2003.
- Süle Ferenc: *Valláspatológia.* GyuRó Art-Press, Szokolya, 1997.
- Vergote, Antoine: *Valláslelektan.* Semmelweis Egyetem-TF, Budapest, 2001.
- Vila, Pablo Martínez: *Imádság és lelki alkat.* Harmat Kiadó, Budapest, 1994.
- Wingström, Owe: *A kifürkészhetetlen ember.* Animula, Budapest, 2000.

Tantárgy kódja TH1243 TH1244 TH1245			Tantárgy neve KATECHETIKA TANTÁRGYPEDAGÓGIA I. KATECHETIKA TANTÁRGYPEDAGÓGIA II.* KATECHETIKA TANTÁRGYPEDAGÓGIA III.		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel *TH1243 Katech.tp.I.		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
II.	30	2	2	Előadás Szeminárium	Vizsga Évközi jegy
III.	30	2	2	Gyakorlat	Minősített aláírás
IV.	15	1	2	Labor	Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A hit- és erkölcs tanításának módszertani ismereteit a megvalósítás szempontjából tárgyalja. A hallgatók a gyülekezeti gyermekfelügyelettől az óvodás hittanon át tizennégy éves korú gyermekek tanításáig a különböző hittanoktatási feladatokra alkalmassá válnak.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A félévek során egyre nehezedő feladatokat végeznek el a hallgatók. Témakörei: Az óvodáskorúak hittanoktatásának módszertani szempontjai. Alsó tagozatosok és felső tagozatosok, kiskamaszok tanítása. A hittanóra felépítése, az egyes órai elemek tervezésének szempontjai az előkészületektől a célmeghatározáson át az óra megtartásáig. Az elbeszélés mesterfogásai, a szemléltetés forrásai, mintáinak megismerése és alkalmazása, az énektanítás, az imádság és összefoglalás megtervezése. A tervezet formai követelményei. A különböző korosztályok között végzendő tanítás sajátosságai. A szülők megszólításának felelőssége és lehetőségei. A gyülekezet és a hittanóra kapcsolódási pontjai.</p>					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Berry, Sharon R.: <i>99 hasznos jótanács! Fegyelmezés az osztályban.</i> ACSI, Budapest, 1995. ▪ Boross Géza: <i>Bevezetés a valláspedagógiába.</i> Budapest, 1996. ▪ Brummelen, Harro van: <i>A tantervkészítés lépései. Egy bibliai út.</i> ACSI, Budapest, 1998. ▪ Csorba Péter: <i>Reformpedagógiák és a vallásoktatás.</i> Debreceni Ref. Kollégium, Debrecen, 2000. ▪ Dobos László: <i>Játék a hittanórán. Didaktikus játékok a 10-14 éves gyermekek hitoktatásához.</i> Lämpás Kiadó. 5. kiadás, h.n., 2002. ▪ Fodorné Nagy Sarolta: <i>A katechézis kommunikációs problémái.</i> Kálvin Kiadó, Budapest, 1996., ▪ Gyökössy Endre: <i>Hogyan tartsunk gyermekbibliaórát? Kis módszertan.</i> Kálvin K., Budapest, 2003 és későbbi kiadások. ▪ Jung, Emanuel: <i>Hogyan vezessek vasárnapi iskolát?</i> Ordass Lajos Baráti Kör, Budapest, 1995. ▪ Lefever, Marlene: <i>Ötletgazdag tanítási módszerek.</i> Baptista Kiadó. Keresztyén Gyermek evangélikus és Lelkigondozó Misszió, Budapest, 1994. ▪ McDowell, Josh–Johnson, Kevin: <i>Kérdezz bátran!</i> Parakletos, Kiskunfélegyháza, 2006. ▪ Németh Dávid: <i>Vallásdidaktika. A hit- és erkölcs tanítása az 5-12. osztályban.</i> KRE–L'Harmattan, Budapest, 2017. ▪ Siba Balázs–Szabóné László Lilla–Pángyánszky Ágnes (szerk.): <i>Együtt a hit útján. Gyülekezetpedagógiai kézikönyv.</i> Kálvin Kiadó, Budapest, 2019. ▪ Twardella, Günter: <i>És te miért neveztetel keresztyénnek? Építőkövek a Heidelbergi Kátéhoz.</i> A tanító kézikönyve és Munkafüzet. Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 2000. 					

Tantárgy kódja TK5609			Tantárgy neve LITURGIKA		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
			–		–
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
IV.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás

A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:

A hittanoktató és kántor szakos hallgatóknak jövőbeni hivatásuk teljesítése érdekében szükségük van liturgiai-liturgikai alapismeretre és kompetenciára. A hittanoktatás, az egyházi ének, a gyermek-istentisztelet, a gyermekek templomi szolgálata, az egyházzenei szolgálat, kórusvezetés, énektanítás, énekeskönyv-használat megkívánja egyrészt a szolgálattevőtől az alapvető liturgiai jártasságot, másrésztől szolgálatunk célkitűzése az egyházas nevelés. Kérdés, hogy konkrét szakmai ismeretek nélkül lehetséges-e teljesíteni ezt. Továbbá sürgető probléma spirituális sívárságunk orvoslása is. A tanegység hozzájárul a diszciplína elméleti ismereteinek elsajátításához, valamint segítséget nyújt az önálló gyakorlati alkalmazáshoz.

A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:

Főbb témakörök:

- 1) A liturgia, liturgika fogalma; a református keresztyén istentisztelet alapelemei/alkotóelemei
- 2) A keresztyén istentisztelet forrásai és korai története; keleti és nyugati liturgiák, liturgiacsaládok. A nyugati egyház liturgiájának történeti áttekintése; fő- és mellékistentiszteleti formák; a reformáció és a protestáns egyházak liturgia-története
- 3) Legújabb liturgiai fejlemények és útkeresés egyházunkban; elvárások és lehetőségek
- 4) A liturgikus év története és gyakorlata
- 5) A vasár- és ünnepnap iistentisztelet szertartásrendje; különféle istentisztelet-típusok és istentiszteleti formák különös tekintettel az áhítatformákra, mellékistentiszteletek, bibliaórákra, imaórákra, gyermek-istentiszteletre, iskolai istentiszteletekre, egyéb gyülekezeti alkalmakra, valamint ezek liturgikus kérdéseire
- 6) Istentisztelet és művészet; istentisztelet és technikai, multimédiás eszközök; a templom és a liturgikus paramentumok áttekintése; egyéb istentiszteleti helyek; a liturgikus öltözet(ek) története és kérdése
- 7) Az istentiszteleti éneklés kérdéseinek áttekintése; az orgona- és hangszerhasználat kérdései; énekredek, egyházzenei repertoár; a liturgus, a katechéta és az egyházzenesz liturgikus feladatai és kompetenciái; az istentisztelet személyi és tárgyi feltételei; liturgikus könyvek és könyvtípusok, énekeskönyvek

KÖTELEZŐ IRODALOM:

- Hafenschér Károly: *Liturgika. A keresztyén istentisztelet protestáns megközelítésben, ökumenikus szellemben*. Budapest, 2010.
- Kádár Ferenc: *Liturgika*. Sárospatak, 2013.
- Fekete Károly (szerk.): *Reformátusok a kegyelem trónusánál. A magyar református istentisztelet megújulásának teológiai alapelvei*. Budapest, 2010. (http://www.reformatus.hu/data/attachments/2012/07/24/0527-reformatus-istentisztelet_1.pdf)
- Fodorné Nagy Sarolta: *A gyermekistentisztelet mai kérdései*. In: Igazság és Élet VI (2012/3) 523-530.

AJÁNLOTT IRODALOM:

(Válogatott magyar nyelvű szakirodalom)

- Adam, Gottfried: *A gyermek-istentisztelet – valláspedagógiai szempontból. 1-2. Ford. Zsúgyel János*. In: *Lelkipásztor* (2000/9-10) 322-324., 369-371.
- Barsi Balázs: *A liturgikus év*. Budapest, 1999.
- Bartha Tibor (szerk.): *Tanulmányok az evangélium szerint reformált keresztyén gyülekezet istentiszteletéről*. Budapest, 1977.
- Benedek Sándor: *A Magyarországi Református Egyház istentiszteletének multja*. Órisziget, 1971.
- Berger, Rupert: *Lelkipásztori liturgikus lexikon*. Budapest, 2008.
- Czeglédy Sándor: *Liturgika*. Debrecen (több kiadás)

- Csomasz Tóth Kálmán: *A református gyülekezeti éneklés*. Budapest, 1950.
- Hafenscher Károly: *A keresztény istentisztelet*. Budapest, 1999.
- Mihályfi Ákos: *A nyilvános istentisztelet*. Budapest (több kiadás)
- Pap Ferenc: *Az egyházi év*. Budapest, 2016.
- Pásztor János: *Liturgiai irányzatok a magyar református egyházban*. Debrecen, 2008.
- Pásztor János: *Liturgika. A magyar református istentisztelet múltja, jelene és jövője a Szentírás világosságában*. Komarno, ²2002.; Komárom, ³2005.
- Ratzinger, Josef: *A liturgia szelleme*. Budapest, 2002.
- Sörös Béla: *A magyar liturgia története. I. kötet. A keresztyénség behozatalától a XVI. század végéig*. Budapest, 1904.
- Továbbá: ágendák (istentiszteleti rendtartások) és liturgikák magyar és idegen nyelven

Tantárgy kódja TK5801 TK5802 TK5803 TK5804 TK5805 TK5806			Tantárgy neve EGYHÁZI ÉNEK I. EGYHÁZI ÉNEK II. EGYHÁZI ÉNEK III. EGYHÁZI ÉNEK IV. EGYHÁZI ÉNEK V. EGYHÁZI ÉNEK VI.		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel –		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa: Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Értékelés módja: Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
I.	15	1	2		
II.	15	1	2		
III.	15	1	2		
IV.	15	1	2		
V.	30	2	2		
VI.	30	2	2		
A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A középkori gyakorlathoz képest a protestáns egyházak egyik alapvető és meghatározó újítása volt, hogy az anyanyelvű, strófás gyülekezeti éneket hivatalos istentiszteleti rangra emelte. Minthogy mindmáig az istentisztelet, a liturgia zenei anyaga a gyülekezeti ének-repertoáron nyugszik, a képzés egyik főtárgyát képezi a népének-korál tantárgy.					
A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: <ul style="list-style-type: none"> • A saját felekezeti énekanyag megtanulása, • a legfontosabb történelmi népénekforrások, • a népénektörténet főbb korszakainak, • egyes népénekek történetének (keletkezésének, továbbélésének), • a repertoár népzenei felvételeinek ismerete, • memoriter szemelvények felmondása, • a tételek lényegi elemzésének és a szakszerű kritika szempontrendszerének elsajátítása, • a hittanoktatáshoz kapcsolódó énekanyag megismerése, • helyes értékrend kialakítása. 					
SZAKIRODALOM: <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Énekeskönyv magyar reformátusok használatára.</i> Magyarországi Ref. Egyház, Budapest, 1948. ▪ <i>Az Úrnak zengjen az ének – iffúsági énekeskönyv.</i> Kálvin Kiadó, Budapest, 2006. ▪ Berkesi Sándor: <i>Gyülekezeti énekiskola.</i> Debrecen, 1995. ▪ Csomasz Tóth Kálmán: <i>A református gyülekezeti éneklés.</i> Református Egyházi Könyvtár XXV. (szerk.: dr Budai Gergely), Budapest, 1950. ▪ Csomasz Tóth Kálmán: <i>Dicsérvételek az Urat. Tudnivalók énekeinkről.</i> Budapest, 1971 ▪ Csomasz Tóth Kálmán: <i>Régi Magyar Dallamok Tára I.: A XVI. század magyar dallamai.</i> Budapest, 1958. ▪ Dobszay László–Németh István: <i>A magyar népének népzenei felvételeken.</i> Magyar Egyházzenei Társaság, 1997. ▪ Dobszay László: <i>A gregorián ének kézikönyve.</i> EMB, 1993. ▪ Dobszay László: <i>A magyar népének I.</i> Veszprém, 1995. ▪ <i>Hagyomány és haladás. Csomasz Tóth Kálmán válogatott írásai,</i> Cantio Bt. Budapest, 2003. ▪ <i>Jézust áldja énekünk - gyermekénekek óvodásoknak.</i> RPI Budapest, 2003. ▪ Papp Géza: <i>Régi Magyar Dallamok Tára II.: A XVII. század énekelt dallamai.</i> Budapest, 1970. ▪ Rajeczky Benjamin: <i>Mi a gregorián?</i> Zeneműkiadó Budapest, 1981. 					

3. GYAKORLATI KÉPZÉS

Tantárgy kódja TH1301 TH1302 TH1303 TH1304 TH1305			Tantárgy neve HITTANOKTATÓI GYAKORLAT I. HITTANOKTATÓI GYAKORLAT II. HITTANOKTATÓI GYAKORLAT III.* HITTANOKTATÓI GYAKORLAT IV.** HITTANOKTATÓI GYAKORLAT V.		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel * TH1301 Hittanokt.gyak. I. és TH1302 Hittanokt.gyak. II. és TH1243 Katech.ttp.I. ** TH1303 Hittanokt.gyak.III.		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óra-szám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	15	1	1	Előadás	Vizsga
II.	15	1	1	Szeminárium	Évközi jegy
III.	45	3	4	Gyakorlat	Minősített aláírás
IV.	45	3	4	Labor	Aláírás
V.	45	3	4		
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A hallgatók gyakorlati képzése annak érdekében, hogy szakavatottan, biztonságosan és önállóan tudjanak hittanórákat és foglalkozásokat tartani mindazon korcsoportban, amelyek tanítására diplomájuk képesíti őket. A gyakorlatok részletezését és további dokumentációit lásd az <i>Útmutató és értékelési szempontsor a református hittanoktató szak gyakorlataihoz</i> című külön tájékoztatóban és mellékleteiben!</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A hallgatók fokozatosan nehezedő feladatokat végeznek. Megismerkednek az MRE katechézisének területeivel. Egyházi fenntartású köznevelési intézményekben és egyházközségeekben hittanórákon és -foglalkozásokon, gyülekezeti alkalmakon hospitálnak. A demonstrációs órákon és a hospitálások alatt megfigyelési szempontok alapján követik az órákat. Mikrotanítást végeznek, amelynek során gyakorolják a hittanóra egyes elemeinek tanítását, hangsúlyozottan a történetmondást, nagyobbak között a textus kifejtésének módját. A hallgatók megismerik és gyakorolják a különböző óratervezési eljárásokat, ezek alapján az óratípusoknak megfelelő tervezeteket, vázlatokat készítenek: a bibliai történetet, tantervi témát háttérismeretekkel, exegetikai megjegyzésekkel, célmeghatározásokkal és a történet belső struktúrájával készítik elő a kiadott formai és tartalmi követelményeknek megfelelően. A hallgatók tapasztalatot szereznek a gyermekekkel való közvetlen kapcsolatteremtésben, reflektálnak megnyilvánulásaikra, a fegyelmezési helyzeteket megoldják. A szolgáló közösség, ill. a tantestület tagjaival megismerkednek, bekapcsolódnak a gyakorlati hely(ek) és saját gyülekezetük katechetikai szolgálatába. A gyakorlati tanár és a szakvezetők tanácsai segítik egyéni fejlődésüket, a csoportos gyakorlatok során a hallgatók egymás tevékenységét segítik, szakmailag elemzik.</p>					
<p>KÖTELEZŐ IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fodorné Nagy Sarolta: <i>A katechézis kommunikációs problémái</i>. Kálvin Kiadó, Budapest, 1996. ▪ Hoppál Péter–Bódiss Tamás: <i>Egyházi ének. Kerettantervi ajánlás református általános iskolák és középiskolák számára</i>. RPI, Budapest, 2007. ▪ Németh Dávid: <i>Vallásdidaktika. A hit- és erkölcsstan tanítása az 5-12. osztályban</i>. KRE–L'Harmattan, Budapest, 2017. ▪ Schweitzer, Friedrich: <i>Vallás és életút. Vallási fejlődés és keresztyén nevelés gyermek- és ifjúkorban</i>. Kálvin Kiadó, Budapest, 1999. ▪ Tamminen, Kalevi et al.: <i>Hogyan tanítsunk hittant? Vallásdidaktika</i>. Evangélikus Sajtóosztály, Budapest, 2001. ▪ Hittanoktatási kerettantervek és a hozzájuk kapcsolódó tankönyvesaládok (vö. http://rpi.reformatus.hu/portal/page.php?4; http://refpedi.hu/content/tantervek-tanmenetek) 					
<p>AJÁNLOTT IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Baldermann, Ingo: <i>A Biblia a tanulás könyve. A bibliai didaktika alapjai</i>. Budapest, 1989., 2003. ▪ Berry, Sharon R.: <i>99 hasznos jótanács! Fegyelmezés az osztályban</i>. ACSI, Budapest, 1995. 					

- Boross Géza: *Katechetika*. Budapest, 1994.
- Boross Géza: *Bevezetés a valláspedagógiába*. Budapest, 1996.
- Brummelen, Harro van: *A tantervkészítés lépései. Egy bibliai út*. ACSI, Budapest, 1998.
- Brummelen, Harro van: *Istennel az osztályteremben*. Keresztyén tanulási és tanítási módszerek. ACSI, Budapest, 1996., 2017.
- Csorba Péter: *Reformpedagógiák és a vallásoktatás*. Debreceni Ref. Kollégium, Debrecen, 2000.
- Dobos László: *Játék a hittanórán. Didaktikus játékok a 10-14 éves gyermekek hitoktatásához*. Lämpás Kiadó. 5. kiadás, h.n., 2002.
- Dobszay László: *Iskola és kórus*. In: Magyar Egyházzene XVII (2009/2010) 201-202.
- Gyökössy Endre: *Hogyan tartunk gyermekbibliaórát? Kis módszertan*. Kálvin Kiadó, Budapest, 2003 és későbbi kiadások.
- Imre Lajos: *Ekkleziasztika. Az egyház élete és szolgálata*. Budapest, 1941.
- Imre Lajos: *Katechetika*. Budapest, 1942.
- Keresztes Hajnalka: *Egyháztörténeti játékok*. Református Pedagógiai Intézet, Budapest, 2010. (Könyvek a magyar református nevelésről 2.)
- Németh Dávid–Kaszó Gyula (szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény*. KRE HTK, Budapest, 2001.
- Pásztor János: *Liturgia. A magyar református istentisztelet múltja, jelene és jövője a Szentírás világosságában*. Komárom, ³2005.
- Siba Balázs–Szabóné László Lilla–Pángyánszky Ágnes (szerk.): *Együtt a hit útján. Gyülekezetpedagógiai kézikönyv*. Kálvin Kiadó, Budapest, 2019.
- Stephens, Larry: *Gyeremked hite*. Harmat, Budapest, 1999.
- Stott, John: *Az élő gyülekezet*. Budapest, 2009.
- Tanári kézikönyv sorozat 1-8. osztály, Református Pedagógiai Intézet kiadása, Budapest
- Twardella, Günter: *És te miért neveztetel keresztyénnek? Építőkövek a Heidelbergi Kátéhoz. A tanító kézikönyve és Munkafüzet*. Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár, 2000.

Tantárgy kódja TH1306			Tantárgy neve HITTANOKTATÓI GYÜLEKEZETI GYAKORLAT		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel TK5601 Ekléziasztika és TH1303 Hittanokt.gyak.III.		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
V.	45	–	5	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A hittanoktatói gyülekezeti gyakorlat célja, hogy a hallgatók az Ekléziasztika kurzusra alapozva megismerjék egy református egyházközség mindennapi életét, a gyülekezeti munka és katechézis súlypontjait. A tanegység célja, hogy a hallgatók egy egyházközség katechetikai (gyülekezetpedagógiai) megismerjék, különös tekintettel a gyermekek és az ifjúság közötti, valamint a családok felé irányuló szolgáltatásokra, továbbá betekintést nyerjenek az adminisztrációs tevékenységekbe, mindezekben kipróbálják magukat. A gyakorlat erősíti intézményünk és az egyházközségek jó kapcsolatát, hallgatóink elhelyezkedési lehetőségeit is elősegíti. A gyakorlatok részletezését és további dokumentációit lásd az <i>Útmutató és értékelési szempontsor a református hittanoktató szak gyakorlataihoz</i> című külön tájékoztatóban és mellékleteiben!</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A katechéta hallgatók a nyári gyülekezeti lehetőségek és a félév során előre meghatározott beosztás szerint egy református/evangélikus gyülekezetben végeznek hospitálásokat és lehetőség szerint szolgáltatásokat, melyekről a portfólió részeként írásbeli beszámolót készítenek. A helyi lelkipásztor(ok) irányításával a hallgatók megismerik a missziói munkatervet, az egyházközségi adminisztrációt; a gyülekezet minden tevékenységét látogatják: istentiszteleteket, bibliaórákat, a gyermek és az ifjúsági korosztályok programjait. A tanegység részeként bekapcsolódnak a gyülekezet nyári táborának, egyházközségi programjainak szervezésébe és megvalósításába. Tapasztalatokat szereznek a gyülekezet és az – önkormányzati vagy egyházi fenntartású – iskola kapcsolatáról.</p>					
<p>KÖTELEZŐ IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fekete Károly: <i>A gyülekezetépítés szolgálatában</i>. Budapest, 2000. ▪ Fekete Károly (szerk.): <i>Reformátusok a kegyelem trónusánál. A magyar református istentisztelet megújulásának teológiai alapelvei</i>. Kálvin Kiadó, Budapest, 2010. ▪ Tamminen, Kalevi et al.: <i>Hogyan tanítsunk hittant? Vallásdidaktika</i>. Evangélikus Sajtóosztály, Budapest, 2001. <p>AJÁNLOTT IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bodó Sára–ifj. Fekete Károly: <i>Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény</i>. Debrecen, 1998. ▪ Burns, Jim: <i>Ifjúságépítők. Ifjúsági vezetők kézikönyve</i>. Új Remény Alapítvány, Debrecen, é.n. ▪ Dávid István: <i>Gyülekezeti kórus és liturgikus örökség</i>. In: Collegium Doctorum. MRE Doktorok Kollégiumának periodikája I (2005/1) 117-121. Kálvin Kiadó, Budapest, 2005. ▪ Fodorné Nagy Sarolta: <i>A katechézis kommunikációs problémái</i>. Kálvin Kiadó, Budapest, 1996. ▪ Hoppál Péter–Bódiss Tamás: <i>Egyházi ének. Kerettantervi ajánlás református általános iskolák és középiskolák számára</i>. RPI, Budapest, 2007. ▪ Imre Lajos: <i>Ekléziasztika. Az egyház élete és szolgálata</i>. Budapest, 1941. ▪ Jung, Emanuel: <i>Hogyan vezessék vasárnapi iskolát?</i> Ordass Lajos Baráti Kör, Budapest, 1995. ▪ Németh Dávid–Kaszó Gyula (szerk.): <i>Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény</i>. KRE HTK, Budapest, 2001. ▪ Németh Dávid: <i>Vallásdidaktika. A hit- és erkölctan tanítása az 5-12. osztályban</i>. KRE–L'Harmattan, Budapest, 2017. ▪ Pásztor János: <i>Liturgika. A magyar református istentisztelet múltja, jelene és jövője a Szentírás világosságában</i>. Komárom, 2005. ▪ Siba Balázs–Szabóné László Lilla–Pángyánszky Ágnes (szerk.): <i>Együtt a hit útján. Gyülekezetpedagógiai kézikönyv</i>. Kálvin Kiadó, Budapest, 2019. ▪ Stephens, Larry: <i>Gyermekek hite</i>. Harmat, Budapest, 1999. 					

- Stott, John: *Az élő gyülekezet*. Budapest, 2009.
- *Templom és iskola*. Magyar Múzeum III. évf. 1-4. füzet. Akadémiai K.–Mandaadt GPV–Közép-európai Múzeum-Alapítvány, Amersfoort–Budapest–Kecskemét, 1993.

Tantárgy kódja TH1307			Tantárgy neve ÖSSZEVONT KOMPLEX HITTANOKTATÓI GYAKORLAT		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel TH1304 Hittanoktatói gyak. IV.		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
VI.	60	–	11	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Az összevont komplex gyakorlat főbb céljai, hogy a hittanoktató jelölt hallgatók</p> <ul style="list-style-type: none"> - szerezzenek tapasztalatokat a hittanoktatás sokoldalúságáról, problémáiról, ill. a katechéta személyes felelősségéről és feladatairól az iskolai és gyülekezeti terepen egyaránt; - nyerjenek betekintést abba az egyházi, társadalmi, kulturális közegbe, amelyben hivatásukat fogják végezni - rálatásuk legyen a rejtett tantervek hatására, az iskola és a család kölcsönhatására, a gyermeknek az osztályban elfoglalt helyzetére; - fel- és megismerhessék a hittanoktató lehetőségeit és helyét a nevelőtestületi és gyülekezeti közösségben; - elméleti ismereteiket tudatosan, magas színvonalon alkalmazzák a gyakorlatban; - önálló elképzeléseiket figyelembe véve gyakorolják magukat a tanításban és más gyülekezeti szolgálatokban; - a gyermekekkel intenzívebben, tanórákon és azokon kívül is együtt lehessenek, a 3-15 éves korosztállyal sajátos élethelyzeteikben találkozassanak; - a gyülekezet lelkipásztorával való kapcsolatfelvétel nyomán tájékozódjanak az egyházközség életéről, katechetikai- ifjúsági programját áttekinthetik; <p>tapasztalataik sokrétűen gazdagodjanak, eddigi tanulmányaik bőséges gyakorlati ismerettel bővüljenek. A gyakorlatok részletezését és további dokumentációit lásd az <i>Útmutató és értékelési szempontsor a református hittanoktató szak gyakorlataihoz</i> című külön tájékoztatóban és mellékleteiben!</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A hallgatóknak a gyakorlat során lehetőségük nyílik a képzés során megszerzett elméleti és gyakorlati ismereteik hasznosítására és intenzív kipróbálására. Elsősorban egyházi fenntartású köznevelési intézményben hospitálnak és tartanak hit-és erkölcsstan órákat, részt vesznek a nevelőtestület programjaiban, másodsorban felméri az iskola és a gyülekezet kapcsolatát, s lehetőség szerint részt vesznek, szolgálnak gyülekezeti alkalmakon. A gyakorlaton résztvevő hallgató minden órára/alkalomra köteles alaposan és lelkiismeretesen felkészülni: szak tudományos megjegyzéseket, cél(oka)t és óravázlatot írni, és azt legalább 24 órával korábban bemutatni a szakvezetőnek, ill. a lelkésznek. Óravázlat nélkül nem taníthat a hallgató! A hallgató portfóliót készít megadott szempontok alapján – többek között a hospitálásokról naplót vezet, ill. az intézményi tevékenység során szerzett ismereteiről rövid összefoglalást ad.</p>					
<p>KÖTELEZŐ IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hittanoktatási kerettantervek és az azokhoz kapcsolódó hittankönyvek, segédanyagok (vö. http://rpi.reformatus.hu/portal/page.php?4; http://refpedi.hu/content/tantervek-tanmenetek) ▪ Tamminen, Kalevi et al.: <i>Hogyan tanítsunk hittant? Vallásdidaktika</i>. Evangélikus Sajtóosztály, Budapest, 2001. 					
<p>AJÁNLOTT IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Berry, Sharon R.: <i>99 hasznos jótanács! Fegyelmelés az osztályban</i>. ACSI, Budapest, 1995. ▪ Bodó Sára–ifj. Fekete Károly: <i>Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény</i>. Debrecen, 1998. ▪ Brummelen, Harro van: <i>Istennel az osztályteremben. Keresztyén tanulási és tanítási módszerek</i>. ACSI, Budapest, 1996., 2017. ▪ Burns, Jim: <i>Ifjúságépítők. Ifjúsági vezetők kézikönyve</i>. Új Remény Alapítvány, Debrecen, é.n. ▪ Dávid István: <i>Gyülekezeti kórus és liturgikus örökség</i>. In: Collegium Doctorum. MRE Doktorok Kollégiumának periodikája I (2005/1) 117-121. Kálvin Kiadó, Budapest, 2005. ▪ Dobszay László: <i>Iskola és kórus</i>. In: Magyar Egyházzene XVII (2009/2010) 201-202. 					

- Fekete Károly (szerk.): *Reformátusok a kegyelem trónusánál. A magyar református istentisztelet megújulásának teológiai alapelvei.* Kálvin Kiadó, Budapest, 2010.
- Fodorné Nagy Sarolta: *A katechézis kommunikációs problémái.* Kálvin Kiadó, Budapest, 1996.
- Fogassy Judit: *Katekéták kézikönyve.* Szent István Társulat, Budapest, 2002.
- Hoppál Péter–Bódiss Tamás: *Egyházi ének. Kerettantervi ajánlás református általános iskolák és középiskolák számára.* RPI, Budapest, 2007.
- Imre Lajos: *Ekkleziasztika. Az egyház élete és szolgálata.* Budapest, 1941.
- Imre Lajos: *Katechetika.* Budapest, 1942.
- Németh Dávid–Kaszó Gyula (szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény.* KRE HTK, Budapest, 2001.
- Németh Dávid: *Vallásdidaktika. A hit- és erkölcs tanítása az 5-12. osztályban.* KRE–L'Harmattan, Budapest, 2017.
- Pásztor János: *Liturgika. A magyar református istentisztelet múltja, jelene és jövője a Szentírás világosságában.* Komárom, ³2005.
- Siba Balázs–Szabóné László Lilla–Pángyánszky Ágnes (szerk.): *Együtt a hit útján. Gyülekezetpedagógiai kézikönyv.* Kálvin Kiadó, Budapest, 2019.
- Stephens, Larry: *Gyermeked hite.* Harmat, Budapest, 1999.
- Stott, John: *Az élő gyülekezet.* Budapest, 2009.
- *Templom és iskola.* Magyar Múzeum III. évf. 1-4. füzet. Akadémiai K.–Mandaadt GPV–Közép-európai Múzeum-Alapítvány, Amersfoort–Budapest–Kecskemét, 1993.
- Írásmagyarázatokhoz lásd a biblikus tárgyak tematikáit

4. KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ TANEGYSÉGEK

Tantárgy kódja TH1401			Tantárgy neve SZAKMAI KÉSZSÉGFEJLESZTŐ GYAKORLAT I.		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	30	2	2	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A katechéták üzenetközvetítő személyek, akik iskolai, gyülekezeti, közegyházi közegben, s a mindennapi érintkezésekben igyekeznek betölteni küldetésüket. A katechéta hivatás és a pályaszocializáció sikeres végzéséhez szükséges attitűdök, készségek, képességek megerősítése, ill. fejlesztése e kurzus célja; továbbá a spirituális önismeret-önnevelés igényének felkeltése, fokozása, istenkapcsolat erősítése; a társas viselkedés, a kommunikáció hatékonyságának növelése.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A hallgató</p> <ul style="list-style-type: none"> • speciális technikák alkalmazásával szerezzon ön- és társismereti tapasztalatokat; • ápolja anyanyelvét, csiszolja beszédtechnikáját, gyakorolja magát a mindennapi és a szakmaspecifikus – egyházi, iskolai, intézményi – kommunikációs helyzetekben; • saját kommunikációs stílus tudatosulása, és képessé válás kommunikációfejlesztő módszerek alkalmazására; • fejlessze empátiáját, toleranciáját, konfliktuskezelő képességét; gyakorolja ezeket szimulált helyzetekben és valós élmények feldolgozása során; készüljön fel a pályán várható interperszonális eseményekre és gyakorolja azok hatékony kezelését. <p>A tanegység további részletezését és további dokumentációit lásd az <i>Útmutató és értékelési szempontsor a református hittanoktató szak gyakorlataihoz</i> című külön tájékoztatóban és mellékleteiben!</p>					
<p>KÖTELEZŐ IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bagdy Emőke–Telkes József: <i>Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában</i>. Tankönyvkiadó, Budapest, 1988. ▪ Gyökössy Endre: <i>Magunkról magunknak</i>. Szent Gellért Kiadó, Budapest, 102002. ▪ Gyökössy Endre–Bognár Cecil: <i>Mi és mások. A mindennapi élet lélektana</i>. Szent Gellért Kiadó, 1992. <p>AJÁNLOTT IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Aronson, Elliot: <i>A társas lény</i>. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2008. ▪ Buda Béla: <i>Az empátia – a beleélés lélektana</i>. Urbis Kiadó, Budapest, 2006. ▪ Karácsony Sándor: <i>A magyarok Istene (vallásos nevelés)</i>. Széphalom Könyvműhely, Budapest, 2004. ▪ Montágh Imre: <i>Figyelem vagy fegyelem?! Az előadói magatartás</i>. Holnap K., Budapest, 2000. ▪ Schweitzer, Friedrich: <i>Vallás és életút. Vallási fejlődés és keresztyén nevelés gyermek- és ifjúkorban</i>. Kálvin Kiadó, Budapest, 1999. 					

Tantárgy kódja TH1402			Tantárgy neve SZAKMAI KÉSZSÉGFEJLESZTŐ GYAKORLAT II.		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel TH1401 Szakmai készségfejl.gyak.I.		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
VI.	30	2	3	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA:</p> <p>A katechéta hivatás és a pályaszocializáció sikeres végzéséhez szükséges attitűdök, készségek, képességek fejlesztése e kurzus célja; továbbá az önismeret-önnevelés igényének felkeltése, fokozása; a társas viselkedés, a kommunikáció hatékonyságának növelése csoportos képzés és egyéni fejlesztő beszélgetések keretében.</p> <p>A szakmai pályához szükséges kompetenciák intenzív fejlesztése. E tanegység kiemelt céljai az összevont komplex szakmai gyakorlatra való előkészület, a pálya iránti elkötelezettség, pozitív viszonyulás erősítése. A hivatásban való erősödés mellett a gyakorlati képzés elemző, értékelő lezárása is ez a tanegység; a pályára való kitekintés mellett megújulás iránti igényt és a folyamatos (ön)képzést is segíteni, támogatni kívánja.</p> <p>A tanegység további részletezését és további dokumentációit lásd az <i>Útmutató és értékelési szempontsor a református hittanoktató szak gyakorlataihoz</i> című külön tájékoztatóban és mellékleteiben!</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <p>Előzetes tájékozódás és tapasztalatszerzés a komplex gyakorlati képzés helyéről, ennek bemutatása. Kapcsolatfelvétel a fogadó intézménnyel és a fenntartó egyházközséggel, a helyi szakvezetőkkel, mentorokkal. Tevékenységi formák előkészítése, tervezése, bemutatása.</p> <p>A folyamatok vizsgálata keretében saját tevékenység elemzése; önelemzés, önértékelés, mindezek rögzítése változatos módon a valláspedagógiai naplóban, portfólióban (óravázlatok, segédanyagok készítése, bemutatása, beszámolók, fotók, interjúk).</p>					
<p>KÖTELEZŐ IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Németh Dávid–Kaszó Gyula (szerk.): <i>Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény</i>. KRE HTK, Budapest, 2001. ▪ Tamminen, K. et al.: <i>Hogyan tanítsunk hittant. Vallásdidaktika</i>. Evangélikus Sajtóosztály, Budapest, 2001. ▪ Schweitzer, Friedrich: <i>Vallás és életút. Vallási fejlődés és keresztyén nevelés gyermek- és ifjúkorban</i>. Kálvin Kiadó, Budapest, 1999. <p>AJÁNLOTT IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bagdy Emőke–Telkes József: <i>Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában</i>. Tankönyvkiadó, Budapest, 1988. ▪ Brummelen, Harro van: <i>Istennel az osztályteremben. Keresztyén tanulási és tanítási módszerek</i>. ACSI, Budapest, 1996., 2017. ▪ Buda Béla: <i>Az empátia – a beleélés lélektana</i>. Urbis Kiadó, Budapest, 2006. 					

Tantárgy kódja TH1403 TH1404 TH1405 TH1406			Tantárgy neve SZEMINÁRIUM I. SZEMINÁRIUM II. SZEMINÁRIUM III. SZEMINÁRIUM IV.		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I.	30	2	3	Előadás	Vizsga
III.	30	2	3	Szeminárium	Évközi jegy
IV.	30	2	3	Gyakorlat	Minősített aláírás
V.	30	2	3	Labor	Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A szeminárium a szakmai ismeretek és kompetenciák elmélyítésére szolgáló, egy-egy adott témakört mélyebben vizsgáló és bemutató tanegység. A szeminárium segítséget nyújthat a választott szakdolgozati téma tudományágának és módszereinek alaposabb megismerésére és az abban való tájékozódásra. A szeminárium kurzusok olyan szakdidaktikai módszerekkel és eljárásokkal ismertetnek meg, melyekkel segítséget kíván nyújtani a hittanoktató szakos hallgatóknak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a szakmódszertani irodalom megismeréséhez és feldolgozásához; - a bibliai szövegek, különösen a történeti jellegű textusok megközelítéséhez, feldolgozásához és a bibliai történetek elbeszéléséhez; - a hit- és erkölcsstan órák tervezéséhez és hatékony megvalósításához; - liturgikus neveléshez és a gyülekezeti gyermekmunkához; - az egyháztörténeti, az etikai és hitvallási jellegű témák, tananyagok vizsgálatához, <p>a különféle szakmódszertani jellegzetességek megismeréséhez, gyakorlásához.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: Az adott félév témakiírásai és tantárgyi programja szerint. Felelősek: az adott szaktanárok. A kurzus előadásai és gyakorlatai során a koncentrikus ismeretbővítés elve alapján elmélyítjük az egyes módszerek sajátosságait, alkalmazási lehetőségeit. Kitérünk az óratervezésnél a célképzés sajátosságaira, a motiválás és ráhangolás értelmére és lehetőségeire. A vallásos nevelés céljainak megvalósítása érdekében az egyes módszereket sorra vesszük. Megismerjük és alkalmazzuk</p> <ul style="list-style-type: none"> - a bibliai szövegfeldolgozás módszereit és eljárásait a bevezetéstani és kortörténeti ismeretek felhasználásával; - az ünnepek és ünneplés helyét, módját a családi, az iskolai és a gyülekezeti vallásos nevelésben; - az imádság bibliai forrásait és az imádságra nevelés módjait; - a gyermekek istentiszteleti részvételét; - az egyháztörténeti tananyagok sajátosságait, didaktikai jellegzetességeit; - a hitvallásismereti tananyagok sajátosságait, didaktikai jellegzetességeit; - az etikai nevelés tartalmát módszertani eljárásait az életkori sajátosságok figyelembe vételével. <p>Szorgalmazzuk</p> <ul style="list-style-type: none"> - a szentírási kontextualitás felfedeztetésével a Biblia mélyebb megismerését, a hittanórákra, foglalkozásokra, bibliaórákra való alapos felkészülést, az igényes, üzenetet kibontakoztató és hordozó bibliai történet-elbeszélésének megvalósítását; - a különféle szakdidaktikai eljárások elméleti alapjainak elsajátítását és gyakorlatban történő kipróbálását; - a szakirodalomban való jártasságot, szakmai igényességet. 					

SZAKIRODALOM:

- Adam, Gottfried – Schweitzer, Frierich (szerk.): *Etikai nevelés az iskolában*. Budapest, 2005.
- Adam, Gottfried: *A történet-elmondásról röviden*. In: Németh Dávid – Kaszó Gyula (Szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény*. KRE HTK, Budapest, 2001. 115-146.
- Baldermann, Ingo: *A Biblia, a tanulás könyve. A bibliai didaktika alapjai*. Budapest, 1989. (és későbbi kiadások)
- Bálint Sándor: *Ünnepi kalendárium – karácsony, húsvét, pünkösd. Nagy ünnepeink a hazai és közép-európai hagyományvilágból*. Szeged, 1998.
- Barsi Balázs: *A liturgikus év*. Egyházzenei Füzetek I/4. LFZF Egyházzenei Tanszéke és a Magyar Egyházzenei Társaság, Budapest, 1995.
- Bavinck, H.: *A keresztyén pedagógia alapelvei*. Budapest, 1923.
- Berg, Horst Klus: *A bibliai szövegelemzés módszerei*. In: Németh Dávid – Kaszó Gyula (Szerk.): *Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény*. KRE HTK, Budapest, 2001. 173-197.
- Bieritz, Karl-Heinrich: *Das Kirchenjahr. Feste, Gedenk- und Feiertage in Geschichte und Gegenwart*, München, 2005.
- Bogár János: *Az egyházi évkör kialakulása és hatása az igehirdetésre különös tekintettel a református keresztyén egyház istentiszteletére*. *Liturgikai tanulmány*. Theologiai Tanulmányok, 21.sz. (Szerk. Csikesz Sándor) Debrecen, 1932.
- Bohren, Rudolf: *Böjt és ünnep. Meditációk művészetről és aszkézisről*. Lux, Bp., 1998.
- Cullmann, Oscar: *A karácsony ünnepének kialakulása és a karácsonyfa eredete*. A Budapesti Ref. Teológiai Akadémia Bibliai és Judaisztikai Kutatócsoportjának kiadványai. (Szerk.: Karasszon István) 1.füzet., Budapest, 1992.
- Csiki Gábor: *A valláspedagógia alapkérdései*. Keresztyén Magvető, 1917/5-6. füzet. Unitárius Egyház. http://epa.oszk.hu/02100/02190/00010/pdf/KM_1917_05-06_202.pdf
- Dávid István: *Gyülekezeti kórus és liturgikus örökség*. In: Collegium Doctorum. MRE Doktorok Kollégiumának periodikája I. évf. 1.szám. 117-121. Kálvin Kiadó, Budapest, 2005.
- Dobszay László: *Iskola és kórus*. In: Magyar Egyházzene XVII. évf. (2009/2010) 2. szám 201-202.
- Dobszay László: *Jegyzetek a liturgiáról*. Új Ember, Bp., é.n.
- Ecsedy Aladár – Gyökössy Endre – I. Madarász Lajos (szerk.): *„Legeltesd az én bárányaimat”*. *Gyermekmissziói munkások tankönyve*. Budapest, 1948.
- Farkas Ignác: *Katechétikai alapvetés: A bibliai anthropologia valláspedagógiai jelentősége*. Debrecen, 1941.
- Fekete Károly (szerk.): *Reformátusok a kegyelem trónusánál. Magyar református istentisztelet megújulásának teológiai alapelvei*. Kálvin K., Bp., 2010. http://www.reformatus.hu/data/attachments/2012/07/24/0527-reformatusistentisztelet_1.pdf
- Fodorné Nagy Sarolta: *A gyermekistentisztelet mai kérdései*. In: Igazság és Élet VI (2012/3) 523-530.
- Fodorné Nagy Sarolta: *A katechézis kommunikációs problémái*. Kálvin Kiadó, Budapest, 1996.
- Gaudy László: *A bibliai történetek tanításának valláspedagógiai módszertana*. Debrecen, 1921., 1928.
- Gyökössy Endre: *Hogyan tartsunk gyermekbibliaórát? Kis módszertan*. Kálvin K., Bp., 2003 és későbbi kiadások.
- Hafenscher Károly: *Liturgika. A keresztyén istentisztelet protestáns megközelítésben, ökumenikus szellemben*. Budapest, 2010.
- Hatvany László (szerk.): *Karácsony Sándor pedagógiai írásaiból. 9 tanulmány, 1922-1946*. Hn. 1994.
- Hoppál Péter – Bódiss Tamás: *Egyházi ének. Kerettantervi ajánlás református általános iskolák és középiskolák számára*. RPI, Budapest, 2007.
- Imre Lajos: *Ekkleziasztika. Az egyház élete és szolgálata*. Budapest, 1941.
- Imre Lajos: *Katechetika. A Református keresztyén vallásos nevelés rendszere*. Budapest, 1942. (Református Egyházi Könyvtár XXII. kötet)
- Imre Lajos: *Katechetika*. Bp., 1942.
- Jung, Emanuel: *Hogyan vezessék vasárnapi iskolát?* Ordass Lajos Baráti Kör, Bp., 1995.
- Kiss Tihamér László: *Keresztyén erkölcsi nevelés gyermek- és serdülőkorban*. RPI, Budapest, 2002.
- Kiss Tihamér: *A gyermek erkölcsi fejlődése*. RPI, Budapest, 2000.
- Koczogh András: *Gyakorlati keresztyén nevelés*. Budapest, 1937.
- Kodácsy-Simon Eszter: *Értelmes szívvel. Etikai témák az evangélikus oktatásban*. Budapest, 2016.
- Kolos Dániel: *Katechetika*. Sárospatak, 1862. Miskolc, 1855.
- Kun Bertalan: *Egyházi szónoklattan. Függelék. Rövid utasítás a lelkésznek mint catechétának*. Miskolc, 1855.
- Lehoczky Mária Magdolna: *„...újat és újat...” előhozva a vallásos nevelés gyakorlatából. A beszédéről és az éneklésről*. In: Magyar Egyházzene XX. (2012/2013) 405-415.

- Lehoczky Mária Magdolna: *Az áldozat. Az áldozat aspektusai és az áldozat keresztyén értelmezése. Teológiai és kultikus megfontolások.* In: „Tóvá lett a délibáb”, KRE TFK Jubileumi Évkönyv, 2010. 151-162.
- Lehoczky Mária Magdolna: *Az ünnep és ünneplés motívumai valláspedagógiai megközelítésben.* . In: Pap Ferenc (szerk.): *Dicsőség tükre. Művészeti és teológiai tanulmányok.* KRE – L’Harmattan, Budapest, 2014.
- Narancsik Imre: *A vallásoktatás mai kérdései.* Debrecen, 1941.
- Németh Dávid: *Pasztorálanropológia.* KRE – L’Harmattan, Budapest, 2012.
- Németh Dávid: *Hit és nevelés. Valláslélektani szemléletmód a mai valláspedagógiában.* Budapest, 2002.
- Németh Dávid: *Vallásdidaktika. A hit- és erkölcstan tanítása az 5-12. osztályban.* KRE–L’Harmattan, Budapest, 2017.
- Pap Ferenc: *Az egyházi év.* Budapest, 2016.
- Pap Ferenc: *Ágendareform és egyházi év. Néhány szó egyik égető kérdésünkről.* In: Pap Ferenc (szerk.): *Dicsőség tükre. Művészeti és teológiai tanulmányok.* KRE – L’Harmattan, Budapest, 2014. 86-106.
- Pap Ferenc: *Mit miért (nem) ünneplünk?* In: *Protestáns Téka* KRE HTK III. évf. 5-6. sz. (2008. szeptember-október) 32-35.
- Papp Ferenc: *A református keresztyén pedagógia alapelvei.* Debrecen, 1934.
- Pásztor János: *Liturgika. A magyar református istentisztelet múltja, jelene és jövője a Szentírás világosságában.* Komárom, ³2005.
- Patay Lajos: *Kálvin János valláspedagógiája.* Theológiai tanulmányok 45. szám. (Különlenyomat a Theológiai Szemle XI. évf. 1-4. számából. Kiadja: az Országos Református Lelkészegegyesület) Debrecen 1935.
- Patay Lajos: *Kálvin János valláspedagógiája.* Theológiai tanulmányok 45. szám. (Különlenyomat a Theológiai Szemle XI. évf. 1-4. számából. Kiadja: az Országos Református Lelkészegegyesület) Debrecen 1935.
- *Protestáns Egyházi és Iskolai Lapok (1842-1919)*
- Ravasz László nevelésről szóló írásai. In: *Legyen világosság. Beszédok, írások.* Harmadik kötet. Budapest, 1938.
- *Református vallásitanítási tanterv és utasítás az általános iskolák számára.* Budapest, 1948.
- Schweitzer, Friedrich: *Vallás és életút. Vallási fejlődés és keresztyén nevelés gyermek- és ifjúkorban.* Kálvin Kiadó, Budapest, 1999.
- Siba Balázs–Szabóné László Lilla–Pángyánszky Ágnes (szerk.): *Együtt a hit útján. Gyülekezetpedagógiai kézikönyv.* Kálvin Kiadó, Budapest, 2019.
- Stephens, Larry: *Gyermeked hite.* Harmat, Bp., 1999.
- Sz. Szász Béla: *A hitnevelés alapproblémái. Tanulmány a katechetika alapköréből.* Sepsiszentgyörgy, 1912.
- Sz. Szász Béla: *A hitnevelés alapproblémái. Tanulmány a katechetika alapköréből.* Sepsiszentgyörgy, 1912.
- Szele Miklós: *A népiskolai keresztyén vallásitanítás módszertana.* Debrecen, 1925.
- Szele Miklós: *A vallás taníthatóságának kérdéséhez.* Debrecen, 1935.
- Szetey Szabolcs: *Református katechetikai irodalmunk kezdetei.* . In: Pap Ferenc (szerk.): *Dicsőség tükre. Művészeti és teológiai tanulmányok.* KRE – L’Harmattan, Budapest, 2014.
- Tamminen, Kalevi et al.: *Hogyan tanítsunk hittant? Vallásdidaktika.* Luther Kiadó, Budapest, ²2001
- *Templom és iskola.* Magyar Múzeum III. évf. 1-4. füzet. Akadémiai K. – Mandaadt GPV – Közép-európai Múzeum-Alapítvány, Amersfoort-Bp.-Kecskemét, 1993.
- Theissen, Gerd: *Az első keresztyének vallása. Az őskeresztyén vallás elemzése és vallástörténeti leírása.* Kálvin K., Bp., 2001.
- Tóth Kálmán: *A bibliai történetek tanítása mint igehirdetés. Katechetikai tanulmány különös tekintettel a középiskolákra.* Karcag, 1943.
- Vasady Béla: *A gyógyíthatatlanul vallásos ember (valláslélektani tanulmány).* Debrecen, 1939.
- Wolff, Hans Walter: *Az Ószövetség antropológiája.* Harmat - PRTA, Bp., 2001.
- Xeravits Géza (Szerk.) *A liturgiáról ökumenikus megközelítésben.* L’Harmattan, Bp., 2007.
- Zsarnay Lajos: *Paptan.* Sárospatak, 1857.

Tantárgy kódja TK2908 TK2909 TK2910 TK2911			Tantárgy neve ÉNEKKAR I. <i>Kritériumfeltétel</i> ÉNEKKAR II. <i>Kritériumfeltétel</i> ÉNEKKAR III. <i>Kritériumfeltétel</i> ÉNEKKAR IV. <i>Kritériumfeltétel</i>		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel –		Vizsgajelentkezési előfeltétel –
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
I-IV.	30	2	0	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Az énekkari munka, a zenei élmény szerzés és a katarzis átélésének egyik legfőbb forrása. A tantárgy célja a képzésre jellemző repertoár megismertetése, az egyéni biztos tudáson alapuló közös éneklés örömeinek megtapasztalása, zenei alkotások művészi értékű megszólaltatása és pódiumra állítása.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A magyar hagyományok megőrzését és az európai kóruskultúra minél szélesebb körű megismerését szem előtt tartva kell dolgoznia az énekkarnak. Munkája során, mind az ének-zenetanári, mind pedig az egyházzenei képzéshez tartozó igen gazdag repertoárból merít. A képzésbe résztvevők az énekkari munkában nemcsak zenei élményeket szerezhhetnek, hanem átélhetik a közös muzsikálás örömeit, követhető példát kapnak a próba technikai, hangképzési kérdések mellett, a kórus-szervezés, építés, közösség formálás kérdéskörében is. Az énekkar az ének-zenét tanuló hallgatók számára nélkülözhetetlen állandó stúdium. A részvétel a próbákon való aktív közreműködés mellett, és az egyéni, számon kérhető szólamtudás mellett magában foglalja a fellépéseket, utazásokat is.</p>					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kardos Pál: <i>Kórusnevelés – Kórushangzás</i>. Zeneműkiadó, Bp. 1977 ▪ Kaposi Gergely: <i>Kórusépítés – karvezetés. Gondolatok karvezetőknél, kórustagoknak</i>. Alterra Kiadó 2008 ▪ Aktuális kották 					

5. SZABADON VÁLASZTHATÓ SZAKMAI TANEGYSÉGEK

Tantárgy kódja TF SZV TF SZV TF SZV TF SZV TF SZV			Tantárgy neve SZABADON VÁLASZTHATÓ TANEGYSÉG SZABADON VÁLASZTHATÓ TANEGYSÉG SZABADON VÁLASZTHATÓ TANEGYSÉG SZABADON VÁLASZTHATÓ TANEGYSÉG SZABADON VÁLASZTHATÓ TANEGYSÉG		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
			–		–
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
III.	30	2	2	Előadás	Vizsga
IV.	30	2	2	Szeminárium	Évközi jegy
IV.	15	1	1	Gyakorlat	Minősített aláírás
IV.	30	2	2	Labor	Aláírás
V.	30	2	2		
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Az Intézmény, ill. az Intézetek és a szakmai csoportok által intézményi szinten felkínált szabadon választható tanegységek teljesítése által a hallgató képzési ideje alatt kapcsolódó, kiegészítő ismereteket, kompetenciákat szerezhethet pedagógiai, pszichológiai, további teológiai, egyházzenei, zenei, katechetikai, irodalmi, nyelvészeti, szociológiai, társadalompolitikai stb. területeken, esetlegesen idegen nyelvi ismereteit bővítheti.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: Lásd az adott féléveknél az intézményi szintű szabadon választható kurzusok meghirdetésénél.</p>					
<p>SZAKIRODALOM: Lásd az adott félévek tárgyleírásainál.</p>					

6. SZAKDOLGOZAT, ZÁRÓVIZSGA

Tantárgy kódja THZ001 THZ002 THZ003			Tantárgy neve SZAKDOLGOZATI KONZULTÁCIÓ I. <i>Kritériumfeltétel</i> SZAKDOLGOZATI KONZULTÁCIÓ II. <i>Kritériumfeltétel</i> SZAKDOLGOZATI ZÁRÓ KONZULTÁCIÓ		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
IV.	0	0	0	Előadás	Vizsga
V.	0	0	0	Szeminárium	Évközi jegy
VI.	0	0	10	Gyakorlat	Minősített aláírás
				Labor	Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A választott szakdolgozati témában való elmélyülést segíti a kurzus az oktatóval folytatott egyéni konzultációk segítségével.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A hallgatók az oktatóval egyeztetett szakdolgozati témaválasztást követően ütemterv szerint készítik el szakdolgozatukat, melyben a tudományos igényesség mellett törekednek a katechetikai vonatkozásokra és a formai követelményekre (lásd: a szakdolgozati útmutatóban). A szakdolgozat elkészítésére a KRE TVSZ ad további szempontokat.</p>					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kijelölt és kutatott szakirodalom. 					

Tantárgy kódja THZ004			Tantárgy neve ZÁRÓTANÍTÁS FELKÉSZÍTŐ <i>Kritériumfeltétel</i>		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
VI.	15	1	0	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Az önálló valláspedagógiai munkára alkalmas és e feladatra kész személyiség bemutató órára, hittanoktatói zárótanításra felkészülését segíti e gyakorlati kurzus. Ennek során a hallgató a korábban megszerzett elméleti és gyakorlati tapasztalatait alkalmazva komplex tervező és megvalósító munkával készül a pályára. Főként önálló tevékenység része legalább egy tanóra megtervezésével, megtartásával és elemzésével. A tevékenység egyrészt hallgatói mikrocsoporthoz történik, amelyben a szakmai egymásra figyelés, munka és értékelés is jelentőséggel bír, másrészt lehetőséget kínál az egyéni szakmai fejlődésre. A tanegység további részletezését és további dokumentációit lásd az <i>Útmutató és értékelési szempontsor a református hittanoktató szak gyakorlataihoz</i> című külön tájékoztatóban és mellékleteiben!</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A hallgató</p> <ul style="list-style-type: none"> • önállóan, a megszerzett szakmai elméleti és szakmódszertani ismeretek, kompetenciák, készségek és képességek birtokában hit- és erkölcs tanítási órát tervez és tart, • valláspedagógiai tevékenységét mind a tanulók, mind a maga szempontjából tudatosan képes elemezni. <p>A hittanoktatói zárótanítást előkészítő csoportos tanítási gyakorlat a félév eleji beosztás és ütemterv alapján történik, melyet a gyakorlati tanár koordinál a szakvezetők bevonásával.</p>					
<p>KÖTELEZŐ IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Schweitzer, Friedrich: <i>Vallás és életút. Vallási fejlődés és keresztyén nevelés gyermek- és ifjúkorban.</i> Kálvin Kiadó, Budapest, 1999. ▪ Tamminen, Kalevi et al.: <i>Hogyan tanítsunk hittant? Vallásdidaktika.</i> Evangélikus Sajtóosztály, Budapest, 2001 ▪ Hittanoktatási kerettantervek és az azokhoz kapcsolódó hittankönyvek, segédanyagok (vö. http://rpi.reformatus.hu/portal/page.php?4; http://refpedi.hu/content/tantervek-tanmenetek) 					
<p>AJÁNLOTT IRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Berry, Sharon R.: <i>99 hasznos jótanács! Fegyelmezés az osztályban.</i> ACSI, Budapest, 1995. ▪ Bodó Sára–ifj. Fekete Károly: <i>Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény.</i> Debrecen, 1998. ▪ Brummelen, Harro van: <i>Istennel az osztályteremben. Keresztyén tanulási és tanítási módszerek.</i> ACSI, Budapest, 1996., 2017. ▪ Fodorné Nagy Sarolta: <i>A katechézis kommunikációs problémái.</i> Kálvin Kiadó, Budapest, 1996. ▪ Fogassy Judit: <i>Katekéták kézikönyve.</i> Szent István Társulat, Bp., 2002. ▪ Hoppál Péter–Bódiss Tamás: <i>Egyházi ének. Kerettantervi ajánlás református általános iskolák és középiskolák számára.</i> RPI, Budapest, 2007. ▪ Németh Dávid–Kaszó Gyula (szerk.): <i>Vallásdidaktikai szöveggyűjtemény.</i> KRE HTK, Budapest, 2001. ▪ Stephens, Larry: <i>Gyermeked hite.</i> Harmat, Budapest, 1999. ▪ Írásmagyarázatokhoz lásd a biblikus tárgyak tematikáit 					

Tantárgy kódja THZ005			Tantárgy neve ZÁRÓVIZSGA FELKÉSZÍTŐ <i>Kritériumfeltétel</i>		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
VI.	15	1	0	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: A kurzus a záróvizsga témaköreinek áttekintő, aktív feldolgozása, melynek során a hallgatóknak lehetőségük nyílik a tanulmányok és gyakorlatok, valamint a komplex gyakorlat során felvetődött szakmai kérdések megbeszélésére az oktatókkal.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A felkészítő a szorgalmi időszak végén külön órarend szerint kerül megtartásra, ahol az egyes záróvizsga témakörök kerülnek feldolgozásra a hallgatók aktív közreműködésével.</p>					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lásd a korábbi tantárgyleírások szakirodalmát. 					

Tantárgy kódja THZ007			Tantárgy neve HITTANOKTATÓI ZÁRÓTANÍTÁS		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel TH1304 Hittanoktatói gyakorlat IV. TH1305 Hittanoktatói gyakorlat V. TH1245 Katechetika tantárgypedagógia III.		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
VI.	0	0	0	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY CÉLJA: A zárótanítás az önálló valláspedagógiai munkára alkalmas és e feladatra kész személyiség bemutatkozása egy tanóra megtervezésével, megtartásával és elemzésével, mellyel bizonyítja szakmai felkészültségét. A zárótanítás értékelése ötfokozatú érdemjeggyel történik. Az érdemjegyet az előkészületi tevékenységek (óratervezet), a megvalósítás (tanítási óra/foglalkozás) és a szakmai önértékelés alapján állapítja meg a Hittanoktató- és Kántorképző Intézet a szakfelelős által felkért szaktanári és szakvezetői vélemények és ajánlások figyelembevételével. A zárótanításról jegyzőkönyv készül, amely melléklete a zárótanítás tervezete.</p> <p>A tanegység további részletezését és további dokumentációit lásd az <i>Útmutató és értékelési szempontsor a református hittanoktatói szak gyakorlataihoz</i> című külön tájékoztatóban és mellékleteiben!</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK: A hallgató</p> <ul style="list-style-type: none"> • önállóan, a megszerzett szakmai elméleti és szakmódszertani ismeretek, kompetenciák, készségek és képességek birtokában hit- és erkölcsstan tanítási órát tervez és tart, • valláspedagógiai tevékenységét mind a tanulók, mind a maga szempontjából tudatosan elemezi és értékeli, ehhez írásbeli előkészületeket tesz (tervezet, védés). 					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lásd a korábbi tantárgyleírások szakirodalmát 					

Tantárgy kódja THZ008			Tantárgy neve HITTANOKTATÓI ZÁRÓVIZSGA		
Tantárgy felelőse			Tárgyfelvételi előfeltétel		Vizsgajelentkezési előfeltétel
Ajánlott félév:	Féléves óraszám:	Heti óraszám:	Kredit:	Óra típusa:	Értékelés módja:
VI.	0	0	0	Előadás Szeminárium Gyakorlat Labor	Vizsga Évközi jegy Minősített aláírás Aláírás
<p>A TANTÁRGY ELSAJÁTÍTÁSÁNAK CÉLJA: Záróvizsgára csak az a jelölt bocsátható, aki az abszolutóriumot megszerezte, azaz az ajánlott tantervben előírt vizsgákat eredményesen letette, az előírt krediteket megszerezte, és más tanulmányi követelményeket teljesítette, szakmai gyakorlaton részt vett, valamint költségtérítési díjjal nem tartozik és a Kar könyvtárában nincs könyvtartozása. Kötelezően társított szak esetén mindkét szakon meg kell szerezni az abszolutóriumot. További információkat lásd az érvényes TVSZ-ben.</p>					
<p>A TANTÁRGY TARTALMA, MEGSZERZENDŐ ISMERETEK, ELSAJÁTÍTANDÓ KÉSZSÉGEK ÉS KOMPETENCIÁK:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lásd a hittanoktatói záróvizsga komplex tételsorát. 					
<p>SZAKIRODALOM:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lásd a korábbi tanulmányok szakirodalmát. 					